

***STRATEGIA ROZWOJU MIASTA
I GMINY SIEWIERZ NA LATA
2004 – 2015***

Siewierz 2004/2005

Spis treści :

Wprowadzenie:

1. Uzasadnienie podjęcia prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz	4
2. Metodyka formułowania strategii rozwoju	4
3. Organizacja prac	5
3.1. Powołanie Rady Programowej Strategii Rozwoju	6
3.2. Powołanie Komitetu Roboczego Strategii Rozwoju	6
3.3. Powołanie Zespołów Problemowych Strategii Rozwoju	7

Część I. Raport o stanie gminy Siewierz.

1. Ogólna charakterystyka gminy Siewierz	9
2. Działalność władz samorządowych	10
2.1. Rada Miejska w Siewierzu – kadencja 2002 - 2006	10
2.2. Burmistrz Miasta i Gminy Siewierz	10
2.3. Sołectwa i sołtysi	11
2.4. Organizacje społeczne	11
2.5. Współpraca międzynarodowa	12
3. Środowisko przyrodnicze	13
3.1. Walory i zasoby środowiska przyrodniczego	13
3.1.1. Zalesienia i zadrzewienia śródpolne	15
3.1.2. Wody powierzchniowe	16
3.1.3. Wody podziemne	16
3.1.4. Powietrze atmosferyczne	17
3.1.5. Hałas	18
3.1.6. Odpady	19
3.2. Stan degradacji środowiska przyrodniczego	20
3.2.1. Stan czystości wód	21
3.2.2. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	21
3.2.3. Zagrożenie odpadami	22
3.2.4. Zagrożenie hałasem	22
3.3. Środowisko przyrodnicze na tle otoczenia gminy	22
4. Ludność	23
4.1. Sytuacja demograficzna	23
4.2. Bezrobocie	25
4.3. Stan zdrowotności mieszkańców i ochrona zdrowia	26
4.4. Bezpieczeństwo publiczne	26
5. Gospodarka lokalna	27
5.1. Dynamika i struktura pracujących	27
5.2. Rozmiary aktywności gospodarczej	29
5.3. Banki i instytucje ubezpieczeniowe funkcjonujące w gminie	30
5.4. Największe zakłady pracy	31
5.5. Rozmiary kapitału zagranicznego	32
5.6. Sytuacja ekonomiczno – finansowa gospodarki	32
5.7. Zmiany struktury gospodarki na tle otoczenia	34
6. Infrastruktura techniczna (w tym podmioty komunalne)	35
6.1. Komunikacja	36
6.2. Drogownictwo	37
6.3. Energetyka i gazownictwo	37
6.4. Wodociągi i kanalizacja oraz oczyszczanie ścieków	38

6.5. Oczyszczanie gminy	39
6.6. Poczta	39
6.7. Telekomunikacja	40
6.8. Utrzymanie zieleni	40
6.9. Transport kolejowy	40
7. Mieszkalnictwo	41
7.1. Rozmiary budownictwa mieszkaniowego, struktura własności.....	41
7.2. Warunki mieszkaniowe (samodzielność zamieszkiwania, wyposażenie w instalacje itp.).	41
8. Infrastruktura społeczna	42
8.1. Oświata.....	42
8.2. Opieka społeczna.....	43
8.3. Kultura i dziedzictwo narodowe.....	46
8.3.1. Zabytki Miasta i Gminy Siewierz. Aktualny stan prawny i techniczny.....	47
8.4. Kultura fizyczna i turystyka	48
9. Gospodarka przestrzenna	49
9.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.....	49
9.2. Zagospodarowanie przestrzenne	50
9.3. Struktura użytkowania terenów	51
9.4. Struktura własności gruntów	54
9.5. Rynek nieruchomości i nieruchomości w gminie	56
10. Budżet gminy	58
10.1. Dochody budżetu.....	58
10.2. Wydatki budżetu	70
10.3. Program zrealizowanych i kontynuowanych inwestycji gminnych i remontów	72
11. Ogólna ocena stanu gminy	75
Część II. Analiza możliwości rozwoju gminy Siewierz.	
1. Uwarunkowania zewnętrzne (szanse i zagrożenia) i wewnętrzne (silne i słabe strony)	77
2. Identyfikacja podstawowych problemów rozwoju	79
Część III. Misja i strategiczne cele rozwoju gminy Siewierz.	
1. Misja gminy Siewierz.....	81
2. Wizja rozwoju gminy	81
3. Główne cele strategiczne.....	81
4. Cele operacyjne	82
Część IV. Wdrażanie strategii i monitoring jej realizacji.	

WPROWADZENIE

1. Uzasadnienie podjęcia prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004 – 2015.

Podjęcie przez Radę Miejską w Siewierzu w dniu 29 kwietnia 2004 r. Uchwały Nr XXII/172/04 w sprawie przystąpienia gminy Siewierz do opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004–2015 to znaczący krok na drodze planowania rozwoju lokalnego. Sama zaś Strategia, wspólnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Siewierz to dwa dokumenty, stanowiące zapis założeń polityki rozwoju lokalnego w perspektywie strategicznej, bo do 2015 roku.

Proces strategicznego zarządzania rozwojem gminy składa się z dwóch współzależnych faz:

- I – planowanie strategiczne. Jest to etap formułowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy,
- II – wdrażanie ustaleń strategii. Jest to etap jej realizacji oraz kontroli i monitorowania przebiegu strategii.

Ranga strategii wynika z dwóch zasadniczych powodów. Po pierwsze: dzięki strategii istnieje realna szansa racjonalnych decyzji rozwojowych i przekształceń strukturalnych miasta i gminy. Po drugie: posiadanie strategii jest warunkiem ubiegania się o środki finansowe z różnych źródeł (system bankowy, fundusze europejskie). Motywem opracowania strategii jest wola poprawienia sposobu gospodarowania zasobami gminy, mobilizacja mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców jak też i pragnienie pobudzenia rozwoju gospodarczego. Generalnie Strategia Rozwoju obrazuje scenariusz, docelową wizję rozwoju gminy, zawiera cele i zadania strategiczne oraz ścieżkę dojścia i sposób ich realizacji. Jest więc strategia jedynie „ogólnym drogowskazem”.

Wskazanie w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004–2015 konkretnych działań nie oznacza, że władze lokalne z mniejszym zaangażowaniem realizować będą inne obowiązki, wynikające z ustaw i zawartych porozumień. W Strategii Miasta i Gminy dokonano wyboru najważniejszych zadań, które będą miały znaczący wpływ na podniesienie jakości życia w mieście i gminie i zdecydowane wzmocnienie jej pozycji na mapie społeczno – gospodarczej kraju.

2. Metodyka formułowania strategii rozwoju.

Proces formułowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004–2015 podzielono na cztery etapy, tj.:

ETAP I Diagnoza stanu istniejącego.

ETAP II Analiza możliwości rozwoju:

- uwarunkowania zewnętrzne (tkwiące poza gminą), czyli szanse i zagrożenia (obecne i potencjalne) dalszego jej rozwoju,
- uwarunkowania wewnętrzne dalszego rozwoju gminy, czyli mocne i słabe strony,
- podstawowe problemy mające negatywny wpływ na funkcjonowanie i dalszy rozwój gminy,
- strategiczne dziedziny rozwojowe preferowane na terenie gminy.

ETAP III Misja, wizja i strategiczne cele rozwoju.

- określenie misji i wizji (generalnego celu kierunkowego),
- sformułowanie strategicznych celów rozwoju.

ETAP IV Strategiczne programy działań realizacyjnych.

- sformułowanie celów operacyjnych,
- określenie zadań realizacyjnych dla każdego celu operacyjnego.

Podział ten respektuje naturalną strukturę czynności planistycznych.

Każdy z etapów został rozłożony na szereg synchronicznych problemów częściowych zawierających wątki opisowe i diagnostyczne. Przy formułowaniu strategii tak przestrzegano ustalonych zasad, by nie naruszyć logiki całego procesu planowania.

W procesie planowania strategii przyjęto następujące tezy:

- strategia musi współgrać ze Strategią województwa śląskiego, powiatu będzińskiego i Strategią Zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego.
- cele strategiczne i kierunki działania muszą zostać sprecyzowane przy udziale reprezentantów wspólnoty samorządowej i przez tę wspólnotę zaakceptowane,
- cele strategiczne muszą mieć przełożenie na działania realnie możliwe do realizacji w planowanym czasie, z uwzględnieniem prognozy dochodów gminy oraz możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych.

3. Organizacja prac.

Władze samorządowe dla prawidłowego i efektywnego przebiegu prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz przyjęły metodę polegającą na uspołecznianiu procesu jej planowania poprzez zaangażowanie do prac jak najszerszego grona reprezentantów społeczności lokalnej oraz różnego typu instytucji i organizacji.

3.1. Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Nr 85/04 z dnia 24 września 2004 r. powołano Radę Programową Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004–2015.

Zadania Rady Programowej to:

- ogólny nadzór nad pracami Komitetu Roboczego i Zespołów Problemowych,
- aprobata zakresu merytorycznego prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz,
- rekomendowanie wspólnie z Komitetem Roboczym wyników pracy Radzie Miejskiej.

W skład Rady Programowej wchodzi:

Jan Majewski – Przewodniczący Rady Miejskiej w Siewierzu jako Przewodniczący Rady Programowej,

Jolanta Całka – Wiceprzewodnicząca Rady Miejskiej w Siewierzu,

Lidia Biała – Skarbnik Miasta i Gminy Siewierz,

Zbigniew Sporna – Dyrektor „Electrolux” Poland Sp. z o.o.,

Piotr Wosinek – Dyrektor Przedsiębiorstwa Wielobranżowego „PROMAG”,

Henryk Wysocki – Dyrektor Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Siewierzu,

Stanisława Pentak – Prezes Banku Spółdzielczego w Siewierzu,

Łukasz Łukasik – Stowarzyszenie „Inicjatywa Młodych”,

Jerzy Maltazar – Zakład Piekarniczy „MALTA”,

Mariola Łabaj – „Zajazd Leśny” – Warężyno,

Zdzisław Mizerski – Dyrektor BOC GAZY Sp. z o.o. Oddział w Siewierzu,

Marian Rąba – Dyrektor Zespołu Szkół w Brudzowicach,

Tadeusz Adamski – Dyrektor Wydziału Polityki Gospodarczej w Urzędzie Marszałkowskim w Katowicach,

ks. Józef Dawczyński – Proboszcz Parafii Św. Macieja Apostoła.

3.2. Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz Nr 86/04 z dnia 24 września 2004 r. powołano Komitet Roboczy Strategii Rozwoju.

Zadania Komitetu Roboczego to:

- określenie merytorycznego zakresu prac każdego z Zespołów Problemowych,
- stałe śledzenie prac Zespołów Problemowych,
- ocena prac wykonywanych przez poszczególne Zespoły Problemowe,
- wybór celów strategicznych i dokonanie ich hierarchizacji,

- przygotowywanie poszczególnych części dokumentów po każdym etapie pracy,
- przygotowanie końcowego dokumentu.

W skład Komitetu Roboczego wchodzi:

Iwona Kubik – Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz jako Przewodnicząca Komitetu Roboczego,

Urszula Radziwołek – Sekretarz Miasta i Gminy Siewierz,

Justyna Tomasik – Główny Specjalista ds. Kontroli Wewnętrznej,

Anna Mzyk – Samodzielne Stanowisko ds. Promocji Gminy,

Maria Adamczyk – Syrek – Inspektor ds. Wymiaru Podatków,

Magdalena Oleksik – Przewodnicząca Zespołu Problemowego ds. Gospodarki Lokalnej,

Renisława Sułkowska – Przewodnicząca Zespołu Problemowego ds. Zagospodarowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Finansów,

Maria Wylon – Przewodnicząca Zespołu Problemowego ds. Sfery Społecznej,

Andrzej Duda – Przewodniczący Zespołu Problemowego ds. Infrastruktury Technicznej,

Celina Janas – Nauczyciel,

Kajetana Stawicka.

3.3. Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz z dnia 5 listopada 2004 r. powołano 4 Zespoły Problemowe Strategii Rozwoju.

Zadaniem Zespołów Problemowych było gromadzenie niezbędnych informacji potrzebnych do opracowania cząstkowych diagnoz stanu istniejącego danej sfery, przeprowadzenie analizy możliwości rozwoju danej sfery, ustalenie kierunków i priorytetów rozwoju oraz ich hierarchizacja, opracowanie programu realizacji celów i zadań.

3.3.1. Zespół Problemowy ds. Gospodarki Lokalnej:

1. Magdalena Oleksik – Przewodnicząca Zespołu
2. Ewa Stelmach – Członek Zespołu
3. Alicja Nowak – Członek Zespołu
4. Alicja Golanowska – Członek Zespołu
5. Marzena Gancarska – Członek Zespołu
6. Halina Frączek – Członek Zespołu
7. Krzysztof Będkowski – Członek Zespołu
8. Mirosław Urbańczyk – Członek Zespołu

3.3.2. Zespół Problemowy ds. Zagospodarowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Finansów:

1. Renisława Sułkowska – Przewodnicząca Zespołu
2. Małgorzata Miłoch – Członek Zespołu
3. Jan Bańka – Członek Zespołu
4. Leszek Kasperski – Członek Zespołu
5. Eugenia Kosteczka – Członek Zespołu
6. Mirosława Górka – Członek Zespołu
7. Małgorzata Zdeb – Członek Zespołu
8. Roman Zaręba – Członek Zespołu
9. Zofia Machura – Członek Zespołu
10. Andrzej Motyl – Członek Zespołu
11. Edward Sołtysik – Członek Zespołu
12. Teresa Draus – Członek Zespołu
13. Agnieszka Zarychta – Członek Zespołu
14. Dariusz Nowak – Członek Zespołu

3.3.3 Zespół Problemowy ds. Infrastruktury Technicznej:

1. Andrzej Duda – Przewodniczący Zespołu
2. Henryka Krzykawska – Członek Zespołu
3. Roman Zaręba – Członek Zespołu
4. Zbigniew Majcherczyk – Członek Zespołu
5. Przemysław Szarek – Członek Zespołu
6. Zofia Machura – Członek Zespołu
7. Leszek Kasperski – Członek Zespołu
8. Jan Bańka – Członek Zespołu
9. Andrzej Dyszy – Członek Zespołu
10. Krzysztof Żurek – Członek Zespołu

3.3.4. Zespół Problemowy ds. Sfery Społecznej:

1. Maria Wylon – Przewodnicząca Zespołu
2. Jolanta Wojdas – Członek Zespołu
3. Jadwiga Korusiewicz – Członek Zespołu
4. Bogusława Korusiewicz – Członek Zespołu
5. Mirosław Malicki – Członek Zespołu
6. Lidia Maltazar-Czerczak – Członek Zespołu

7. Marek Wojciechowski – Członek Zespołu
8. Grzegorz Urbańczyk – Członek Zespołu
9. Włodzimierz Rodak – Członek Zespołu
10. Zbigniew Lenarcik – Członek Zespołu

Rada Programowa odbyła 4 posiedzenia, Komitet Roboczy 13, natomiast Zespoły Problemowe pracowały na 43 warsztatach.

Przygotowując się do realizacji zadań wynikających z procesu budowania strategii, władze samorządowe zwróciły się do wielu osób - przedstawicieli lokalnej społeczności z ankietą umożliwiającą zdiagnozowanie stanu istniejącego miasta i gminy.

W lokalnej prasie i na stronach internetowych Urzędu Miasta i Gminy ukazała się również ankieta. Niestety, odzew był bardzo słaby, mieszkańcy nie podjęli trudu i wysiłku, by stworzyć własną wizję swojej gminy.

CZEŚĆ I

RAPORT O STANIE GMINY SIEWIERZ

1. Ogólna charakterystyka gminy Siewierz.

Gmina Siewierz leży na malowniczej Wyżynie Śląskiej w środkowej części województwa śląskiego. Miasto Siewierz zlokalizowane jest w dolinie Przemszy na wysokości 290m n.p.m. Krzyżują się tutaj ważne szlaki komunikacyjne z Katowic do Warszawy, z Bytomia do Kielc, a także z Krakowa do Częstochowy. W pobliżu znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach (12 km).

Siewierz jest ważnym ośrodkiem handlowym. Sklepy i hurtownie zaopatrują nie tylko miejscową ludność, ale także turystów i letników.

Dobre warunki przyrodnicze, duża ilość terenów zalesionych, liczne zabytki a także dobra komunikacja autobusowa PKS i KZK GOP sprawiają, iż w okresie letnim Siewierz i jego okolice są licznie odwiedzane przez mieszkańców miast Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Tereny gminy Siewierz są bogate w różne minerały. Jest tutaj węgiel brunatny, rudy cynku i ołowiu oraz rudy żelaza, a także szereg surowców skalnych, jak: dolomity, wapienie i piaski. Wielkim bogactwem tej ziemi są wody podziemne.

Największym akwenem jest zbiornik retencyjny Przeczycko - Siewierski na Przemszy, którego powierzchnia wynosi 570 ha oraz zbiornik wodny w Kuźnicy Wareżyńskiej. Liczba ludności według stanu na 31 grudnia 2004 r. wynosi 12.142 osoby.

2. Działalność władz samorządowych

2.1. Rada Miejska w Siewierzu – kadencja 2002 – 2006.

1. Majewski Jan – Przewodniczący Rady Miejskiej
2. Korusiewicz Stanisław
3. Pyrzyk Wiesław zm. w lipcu 2004 r.
4. Zaręba Roman
5. Maltazar – Czerczak Lidia
6. Erbiński Jan
7. Majcherczyk Zbigniew
8. Machura Ryszard
9. Machura Ryszard Józef
10. Bańka Jan
11. Michalczyk Dariusz
12. Całka Jolanta
13. Kocot Antoni
14. Krzykowski Ireneusz
15. Seget Henryk
16. Wójcik Ewa po wyborach uzupełniających w dniu 21 listopada 2004 r.

Rada Miejska w Siewierzu tworzy 5 komisji stałych, w tym:

1. Komisja Rewizyjna
2. Komisja Budżetu, Finansów i Rozwoju Gospodarczego
3. Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Zdrowia i Bezpieczeństwa Publicznego
4. Komisja Rolnictwa, Gospodarki Gruntami i Ochrony Środowiska
5. Komisja Inwentaryzacyjna.

2.2. Burmistrz Miasta i Gminy Siewierz.

Burmistrzem Miasta i Gminy Siewierz jest Pan Andrzej Mruk. Zastępcą Pani Iwona Kubik (od dnia 13 października 2003 r.).

2.3. Sołectwa i sołtysi.

WYKAZ SOŁECTW I SOŁTYSÓW.

1. Sołectwo Brudzowice	Sołtys Jan Bańka
2. Sołectwo Dziewki	Sołtys Anna Surma
3. Sołectwo Gołuchowice	Sołtys Antoni Kocot
4. Sołectwo Leśniaki	Sołtys Zofia Machura
5. Sołectwo Nowa Wioska	Sołtys Hilara Surma
6. Sołectwo Podwarpie	Sołtys Janusz Drygałak
7. Sołectwo Tuliszków	Sołtys Alicja Frączek
8. Sołectwo Warężyn	Sołtys Teresa Draus
9. Sołectwo Wojkowice Kościelne	Sołtys Jolanta Całka
10. Sołectwo Żeliszewice	Sołtys Jan Machura

2.4. Organizacje społeczne

Na terenie gminy Siewierz działają m. in. następujące stowarzyszenia:

- Polski Związek Wędkarski,
- Towarzystwo Społeczno – Kulturalne „Niwy”,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych,
- Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne Sołtysów i Członków Rad Sołeckich Powiatu Będzińskiego,
- Stowarzyszenie „Inicjatywa Młodych”,
- Związek Harcerstwa Polskiego,
- Polskie Stowarzyszenie „Dom Europejski” – Koło w Siewierzu,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Koło w Siewierzu,
- Fundacja „Zamek Siewierski” im. Księstwa Siewierskiego,
- Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Siewierskiej „ZGODA”.

Ponadto na terenie Gminy Siewierz funkcjonuje 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Siewierz, Siewierz – Osiedle, Siewierz – Piwoń, Gołuchowice, Żeliszewice, Brudzowice, Leśniaki, Nowa Wioska, Dziewki, Tuliszków, Podwarpie, Wojkowice Kościelne. Są to stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

2.5. Współpraca międzynarodowa.

Gmina Siewierz podpisała umowę o współpracy z węgierskim miastem Edelény w dniu 15 marca 2005 r., natomiast z austriackim miastem St. Andrä podpisała list intencyjny dnia 3 października 2004 r. Założeniem wzajemnej współpracy jest dążenie do rozwijania i wspierania spotkań między mieszkańcami, samorządami, organizacjami i stowarzyszeniami miast, w szczególności na polu kultury, nauki, sportu, turystyki i gospodarki, wzajemnego poznania tradycji oraz pogłębienia przyjaźni obu narodów. Poprzez nawiązanie stosunków partnerskich z w/w miastami możliwa jest szeroko rozumiana promocja gminy na szczeblu międzynarodowym.

W dniu 25 maja 2005 r. Rada Miejska w Siewierzu podjęła Uchwałę Nr XXXVIII/282/05 w sprawie przystąpienia do porozumienia o utworzeniu Regionu Zagłębia oraz zawarcia porozumienia o współpracy z Transeuropejskim Stowarzyszeniem Gmin T.E.M.A. (Trans European Municipality Association).

Współpraca międzynarodowa stanowi atrakcyjne ogniwo w procesie edukacji młodzieży.

- Uczniowie Zespołu Szkół w Siewierzu na przełomie miesiąca lipca i sierpnia 2004 r. uczestniczyli w Międzynarodowym Obozie Młodzieżowym T.E.M.A. /Trans European Municipality Association/ Głównym celem tego wyjazdu było nawiązanie kontaktów międzynarodowych oraz współpracy szkoły z młodzieżą i szkołami z innych regionów Europy.
- Współpraca międzynarodowa Zespołu Szkół w Siewierzu (Liceum Ogólnokształcącego). We wrześniu 2004 r. dwuosobowy zespół nauczycieli z siewierskiego Liceum Ogólnokształcącego gościł w Limassol na Cyprze, na zaproszenie jednej z lokalnych szkół. Wizyta związana była z trwającymi od 2003 r. przygotowaniem do realizacji Projektu Rozwoju Szkoły w ramach finansowanego ze środków unijnych projektu Socrates Comenius. W wizycie brali udział przedstawiciele szkół partnerskich z czterech innych krajów: Grecji, Malty, Niemiec i Słowacji.
- Uczniowie Zespołu Szkół w Siewierzu (Liceum Ogólnokształcące) wielokrotnie brali udział w młodzieżowych konferencjach wzorowanych na obradach ONZ, m.in.: w Polsce (Gorzów Wielkopolski) i za granicą (Berlin, Alkmaar). W 2004 r. szkoła w ramach współrealizacji międzynarodowego projektu edukacyjnego „PEACE- lekcja tolerancji” gościła studentki z Korei, Bośni i Hercegowiny oraz Słowacji. Mimo że konferencja dotyczyła spraw międzynarodowych, została nazwana SIEMUN. Początek nazwy wiąże się z nazwą miasta, czym licealiści chcieli podkreślić jej

lokalny charakter. Natomiast koniec „MUN” nawiązuje do międzynarodowych konferencji ONZ.

- Trampkarze Ludowego Klubu Sportowego „Przemsza Siewierz” biorą udział (w 2004 r. po raz siódmy) w Międzynarodowym Turnieju Piłkarskim odbywającym się we francuskim mieście Leguevin.

3. Środowisko przyrodnicze

3.1. Walory i zasoby środowiska przyrodniczego.

Gmina Siewierz posiada wiele istotnych elementów przyrodniczych. Niestety do chwili obecnej nie objęto ochroną żadnego z nich.

Elementy cenne przyrodniczo tworzą system ekologiczny w gminie, na który składają się wszystkie niezainwestowane tereny otwarte (lasy, łąki, pola uprawne) oraz tereny zieleni miejskiej i niezagospodarowane nieużytki powiązane w systemie wzajemnie zależnych „wysp” i „korytarzy” otoczonych naturalnym tłem oraz zainwestowane tereny, będące przeważnie w wyraźnej opozycji do poprzednich i stanowiące istotny element konkurencji i zagrożenia dla nich.

„Wyspami” na terenie gminy Siewierz są:

- duże kompleksy leśne Lasów Państwowych oraz lasy zarządzane przez Spółkę dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno - Gruntowej w Siewierzu,
- mniejsze obszary leśne i tereny zieleni miejskiej należące do innych właścicieli,
- Zalew Przeczycko - Siewierski wraz ze stawami po wschodniej stronie trasy szybkiego ruchu,
- tereny dużych i zróżnicowanych ekologicznie łąk, w szczególności na północy i na północnym - wschodzie gminy.

„Korytarzami ekologicznymi” są:

- duże doliny rzeczne a w szczególności dolina Przemszy, Mitręgi, Trzoni, Brynicy i doliny potoków Żeliszawickiego i Smudzówka,
- doliny mniejszych cieków o lokalnym charakterze,
- ciek wodny bez wyodrębnionych obszarów dolinnych,
- zadrzewienia o charakterze pasmowym.

Naturalne tło stanowią:

- tereny upraw polowych,
- tereny mało zróżnicowanych nieużytków,

- obszary pozostałych łąk.

Najcenniejsze elementy przyrody przedstawiono w tabeli nr 1.

TABELA NR 1

Tereny o dużych walorach przyrodniczych, proponowane do objęcia ochroną.			
1. Jako rezerваты florystyczne z całkowitym zakazem nowej zabudowy i infrastruktury.			<u>Pow. w ha</u>
<u>Lp.</u>	<u>Nazwa</u>	<u>Rodzaj</u>	<u>332,2</u>
1.	Mitrega	Naturalna dolina rzeczna z nieuregulowanym ciekiem i licznymi zbiorowiskami łąkowymi, torfowiskowymi i przywodnymi	116, 0
2.	Podwarpie	las, zbiorowiska okrajkowe i murawy kserotermiczne z licznie występującymi roślinami chronionymi i rzadkimi, w tym ze stanowiskiem wilczomleczapstrego	46, 2
3.	Dolina Przemszy – Piwoń	Naturalna dolina rzeczna z licznymi zbiorowiskami łąkowymi, torfowiskowymi porośniętymi licznymi gatunkami roślin chronionych, na nich punktowo umieszczone wydmy z porośniętymi brzoźami, zadrzewienia śródpolne, enklawy lasu z postępującą naturalną sukcesją.	170,0
2. Jako Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe z dopuszczeniem inwestycji proekologicznych, rozbudowy systemu zieleni miejskiej oraz innej zabudowy nie wpływającej na pogorszenie się percepcji krajobrazu i jakości środowiska.			245, 1
4.	Pasieka – Zamek	las, łąki, rzeka oraz tereny zabudowy w tym ruiny zamku	166, 9
5.	Przemsza – Sanatorium	park, łąki, rzeka oraz tereny zabudowy w tym sanatorium	78, 2
3. Jako obszary chronionego krajobrazu z dopuszczeniem inwestycji proekologicznych, rozbudowy systemu zieleni miejskiej oraz innej zabudowy nie wpływającej na pogorszenie percepcji krajobrazu i jakości środowiska.			992,6
6.	Łąki Trzonia	podmokłe łąki z zadrzewieniami i fragmentami lasu	240,9
7.	Las Trzonia	zwydmienia porośnięte lasem	92, 7
8.	Las Szeligowiec I	zwydmienia porośnięte lasem	41,2
9.	Las Szeligowiec II	zwydmienia porośnięte lasem, miejscami zabagnienia	269, 6
10.	Komorne – Pustkowie	zwydmienie porośnięte lasem	40, 2
11.	Przemsza – Zawodzie	rozległa dolina rzeczna z łąkami i zadrzewieniami oraz tereny zabudowane	308, 0
4. Jako użytki ekologiczne z całkowitym zakazem nowej zabudowy i infrastruktury.			519.2
12.	Szeligowiec I	zwydmienia porośnięte lasem	11, 5

13.	Szeligowiec II	bagniska	20, 2
14.	Szeligowiec III	śródleśne oczko wodne	0, 4
15.	Szeligowiec IV	zwydmienie porośnięte lasem	31, 1
16.	Potok Żeliszawicki	dolina potoku, łąki z zadrzewieniami	95, 2
17.	Podbagnie	zwydmienia porośnięte lasem	10, 0
18.	„Ptasznik”	zwydmienia porośnięte lasem	23, 1
19.	Krzanów	nieczynny kamieniołom z murawami kserotermicznymi i zakrzaczeniami	29,0
20.	Kąty – rejon Zbiornika „Kuznica Wareżyńska”	łąki, zakrzaczenia i zadrzewienia	56, 4
21.	Stawki	bagniska	18, 4
22.	Łąki nad zalewem	zarośla wiklinowe i zadrzewia łęgowe	9, 6
23.	Przemsza – Zalew	dolina rzeczna ze stawami i łąkami	151, 1
24.	Brudzowice	nieczynny kamieniołom porośnięty lasem	63, 2
Ogółem			2.089.1

3.1.1. Zalesienia i zadrzewienia śródpolne.

Gmina Siewierz charakteryzuje się wysoką lesistością, znacznie przekraczającą wskaźnik lesistości dla Powiatu Będzińskiego. Występowanie na terenie gminy kompleksów gleb niskiej jakości i wyznaczenie granicy polno - leśnej stwarza możliwości przeznaczenia do zalesień kolejnych obszarów. W „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Siewierz” określono docelową powierzchnię terenów przeznaczonych do zalesień. Powierzchnia ta wynosi około 1080 ha.

Kompleksy leśne na terenie gminy zajmują powierzchnię ponad 3,5 tys. ha, co stanowi około 31 % jej powierzchni. W administracji Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Siewierz Obręb Łysa Góra pozostaje 2 031 ha, a pozostałą część stanowią lasy prywatne – w tym przeważającą większość stanowią lasy zarządzane przez Spółkę dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno – Gruntowej w Siewierzu. Największym zwartym kompleksem leśnym jest kompleks w północno – zachodniej części gminy, obejmujący: las Szeligowiec, las między Trzonią, a Brynicą oraz w dolinie Trzoni. Ponadto występują również mniejsze obszary leśne, stanowiące w zdecydowanej większości własność prywatną. Te niewielkie enklawy leśne rozproszone są praktycznie na terenie całej gminy.

W drzewostanie dominuje sosna zwyczajna, prócz niej występuje również olsza szara, wierzba płacząca, dąb czerwony, dąb szypułkowy, świerk pospolity, topole oraz klony.

Inne gatunki budują warstwę krzewów lub występują w drzewostanie rzadziej.

Nieczynne kamieniołomy, zalesione w wyniku naturalnej sukcesji, stanowią duże urozmaicenie rzeźby terenu.

3.1.2. Wody powierzchniowe.

Stany wód w rzekach przepływających przez gminę mierzone są przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej na następujących wodowskazach:

- wodowskaz Piwoń w km 63,9 rzeki Przemszy
- wodowskaz Przeczyce w km 52,2 rzeki Przemszy
- wodowskaz Kuźnica Sulikowska w km 2,8 rzeki Mitręgi.

Na pozostałych dopływach rzeki Przemszy stany wód nie są mierzone. Prowadzone obserwacje wykazały, iż w ciągu ostatnich 20 lat na skutek postępującej urbanizacji i anomalii klimatycznych występowały wielokrotnie ekstremalne zjawiska hydrologiczne, jak długotrwałe susze i wielkie powodzie. Ważną rolę w gospodarce wodnej Siewierza i okolic odgrywa zbiornik retencyjny Przeczycko – Siewierski, zbudowany na początku lat 60-tych. Jest to zbiornik spełniający następujące funkcje:

- ochrona przeciwpowodziowa terenów niżej położonych,
- wyrównanie przepływów w rzece dla potrzeb odbiorców wody, tj. Elektrowni Łagisza, Huty Bankowa i Stacji Uzdatniania Wody w Będzinie,
- rekreacja.

W cofce tego zbiornika powyżej trasy Katowice – Częstochowa zbudowano stawy rybne o powierzchni 40 ha zasilane wodami rzeki Mitręgi. Oprócz dużych zbiorników istnieją także małe stawy na potoku Szeligowiec oraz oczka wodne: Korczak Mały, Korczak Duży i Glinianka na Pasiece.

W miejscu wyrobiska popiaskowego Kuźnica Wareżyńska znajduje się duży zbiornik retencyjny o tej samej nazwie zasilany wodami Przemszy i Trzebyczki. Zbiornik ten ma powierzchnię 560 ha oraz pojemność całkowitą 51,6 mln m³.

Jakość wód Przemszy i jej dopływów zależy od wielkości ładunku zanieczyszczeń zawartych w odprowadzanych ściekach na terenach gminy Siewierz oraz terenach położonych wyżej, w zlewniach tych cieków. Położona powyżej Poręba posiada oczyszczalnię komunalną mechaniczno – biologiczną. W Siewierzu tylko zakład przemysłowy BOC GAZY Sp. z o.o., dawne Zakłady Gumowe, Szpital Chorób Płuc oraz Kopalnia „Siewierz” posiadają małe oczyszczalnie ścieków. Znaczna ilość budynków mieszkalnych odprowadza ścieki do rowów i potoków oraz kanalizacji deszczowej, obniżając jakość wód powierzchniowych.

3.1.3. Wody podziemne.

Teren gminy jest zasobny w wody podziemne, bowiem położony jest w obrębie triasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Na terenie gminy występuje również

piętro wodonośne: czwartorzędowe, jurajskie. Pod względem hydrochemicznym dominuje typ wodorowęglanowo – siarczanowo – wapniowo – magnezowy.

Głębokość zalegania wód podziemnych na terenie gminy jest mocno zróżnicowana i uzależniona od budowy geologicznej, warunków litologicznych i rzeźby terenu.

3.1.4. Powietrze atmosferyczne.

Stan sanitarny powietrza atmosferycznego w gminie Siewierz jest wypadkową istniejącego ogólnego stanu zanieczyszczenia atmosfery w regionie i emisji zanieczyszczeń ze źródeł lokalnych.

Na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w gminie zdecydowany wpływ mają źródła emisji zorganizowanej (punktowe) oraz emisja niska, stanowiąca emisję obszarową.

Źródłami emisji zorganizowanej są zakłady przemysłowe, takie jak: BOC GAZY Sp. z o. o. w Warszawie Oddział w Siewierzu, AXA MAG Sp. z o.o. w Siewierzu, Górnicze Zakłady Dolomitowe w Siewierzu, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "Dolpes" S.A. w Tarnowskich Górach Wydział Komponentów Rolniczych w Siewierzu (w likwidacji). Występuje również szereg lokalnych kotłowni zaopatrujących w ciepło obiekty użyteczności publicznej, sferę usług, drobne zakłady przemysłowe.

Główne źródło uciążliwości emisji zanieczyszczeń stanowi emisja niska. Pochodzi ona głównie z procesów spalania paliw dla pokrycia potrzeb cieplnych w lokalnych kotłowniach o niskich emitorach i niedużej wydajności cieplnej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych. Podstawowym paliwem dla źródeł emisji niskiej jest węgiel kamienny.

Te instalacje grzewcze charakteryzują się generalnie niską sprawnością cieplną i brakiem urządzeń redukujących emitowane zanieczyszczenia.

Centralny system ciepłowniczy na terenie gminy nie istnieje.

Na emisję niską ma również wpływ emisja z transportu drogowego, tzw. emisja komunikacyjna, która uzależniona jest od ilości i rodzaju poruszających się pojazdów, ich stanu technicznego, rodzaju i stanu nawierzchni dróg. Głównymi zanieczyszczeniami pochodzącymi z transportu drogowego są: pyły, tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory. Emisja ta odgrywa znaczącą rolę na terenie gminy ze względu na przebieg przez jej obszar ważnych szlaków komunikacyjnych.

Gmina Siewierz wolna jest od źródeł emisji niezorganizowanej z obiektów powierzchniowych, takich jak: hałdy, wysypiska śmieci i oczyszczalnie.

W latach 1999 - 2002 roczny opad pyłu ogółem spadł z 31,4 do 25 g / km².

W latach 1998 - 2001 roczny opad ołowiu ogółem spadł z 16,4 do 8,6 mg / km².

W latach 1998 - 2000 roczny opad cynku ogółem spadł z 48,4 do 28,0 mg / km².

W latach 1998 - 2001 roczny opad kadmu ogółem spadł z 0,454 do 0,254 mg / km².

3.1.5. Hałas.

Hałas określany jako niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drganie mechaniczne, oddziaływujące za pośrednictwem powietrza na organizm ludzki jest jednym z czynników zanieczyszczających środowisko. W związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją, stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka, będąc przyczyną licznych schorzeń.

Problemy związane z oddziaływaniami akustycznymi na terenie gminy Siewierz spowodowane są wieloma czynnikami, w tym m.in. stopniem urbanizacji oraz gęstością sieci drogowej. Stały wzrost ilości pojazdów oraz natężenia ruchu komunikacyjnego spowodował, że zagrożenie hałasem komunikacyjnym na terenie Gminy jest dużo większe niż hałasem przemysłowym.

Przez teren Siewierza przebiegają lub biorą początek drogi krajowe (DK– 1 Gdańsk – Cieszyn, DK 78 Kielce – Siewierz – Tarnowskie Góry – Chałupki, DK – 86 Podwarpie – Tychy) i wojewódzkie (DW – 793 Siewierz – Góra Św. Anny). Ponadto na terenie gminy rozbudowany jest dobrze układ dróg powiatowych i gminnych. Przez teren gminy odbywa się także duży ruch tranzytowy.

Duże natężenie ruchu pojazdów na terenie gminy jest główną przyczyną wysokiego poziomu hałasu środowiskowego na pierwszej linii zabudowy mieszkaniowej, usytuowanej wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Z powodu narastającego ruchu pojazdów ciężkich, przemieszczających się po głównych szlakach komunikacyjnych, także w porze nocnej, cisza nocna zanika.

Mieszczący się w pojęciu hałasu komunikacyjnego „hałas kolejowy”, pochodzący z infrastruktury kolejowej, nie odgrywa znaczącej roli na terenie gminy Siewierz.

Podobnie wygląda sytuacja, jeśli chodzi o hałas przemysłowy. Istniejące na terenie gminy zakłady kształtują przede wszystkim klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

3.1.6. Odpady.

Źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury takie jak: handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, obiekty turystyczne, targowiska i inne.

Dla ustalenia ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Siewierz w 2003 r. przyjęto następujące wskaźniki:

TABELA NR 2

Lp.	Źródła powstawania odpadów	Przyjęty wskaźnik nagromadzenia (kg/M x rok)		Ilość odpadów (Mg)		Ilość odpadów ogółem (Mg)	Udział (%)
		miasto	wieś	miasto	wieś		
1.	Odpady z gospodarstw domowych	215,4	116,5	1199	774	1973	55,9
2.	Odpady z obiektów infrastruktury	90,0	45,3	501	301	802	22,8
3.	Odpady wielogabarytowe	16,0	16,0	89	106	195	5,5
4.	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych	31,8	31,8	177	212	389	11,0
5.	Odpady z ogrodów i parków	12,0	5,0	67	33	100	2,8
6.	Odpady z czyszczenia ulic i placów	8,0	--	44	--	44	1,3
7.	Odpady komunalne wchodzące w strumień odpadów komunalnych	2,0	2,0	11	13	24	0,7
	Razem	375,2	216,6	2088	1439	3527	100,0

System usuwania odpadów komunalnych na terenie gminy obejmuje:

- zorganizowany odbiór odpadów komunalnych w pojemnikach,
- selektywną zbiórkę surowców wtórnych wyodrębnionych z odpadów komunalnych, gromadzonych w odpowiednich do tego celu workach,
- gromadzenie odpadów komunalnych stałych niesegregowanych w zbiornikach do czasowego opróżniania (minimum dwa razy w roku).

Ze zorganizowanego wywozu odpadów korzysta około 8.400 mieszkańców.

Mimo szeroko rozwiniętego systemu w zakresie odbioru odpadów komunalnych na terenie gminy zlokalizowanych jest szereg dzikich wysypisk śmieci. Wysypiska nie są zinwentaryzowane.

W sektorze gospodarczym największym w gminie producentem odpadów niebezpiecznych w 2002 roku była firma BOC GAZY Sp. z o.o. Oddział w Siewierzu (7,7 % ogółu wytwarzanych odpadów niebezpiecznych w gminie). Pozostali wytwórcy wytwarzają odpady niebezpieczne w ilości poniżej 1 Mg.

Wśród nich następujące podmioty gospodarcze wytworzyły powyżej 100 kg odpadów niebezpiecznych:

- Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych w Katowicach z/s w Będzinie – Kopalnia Dolomitu „Nowa Wioska”,
- Górnicze Zakłady Dolomitowe S.A. – Kopalnia „Siewierz”,
- P.U.H. „Moto Diesel”,
- Szpital Chorób Płuc,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej “POLMED” s.c.,
- Stacja paliw PKN Orlen.

Należy podkreślić, że przedstawione powyżej firmy prowadzą prawidłową gospodarkę odpadami, posiadają stosowne pozwolenia lub decyzje na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, a wytwarzane przez nie odpady niebezpieczne trafiają do specjalistycznych firm posiadających instalacje odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

W sektorze gospodarczym największymi producentami odpadów przemysłowych są:

- BOC GAZY Sp. z o.o.,
- AXA-MAG Sp. z o.o.,
- Skup i ubój bydła rzeźnego, Danuta Walo, Brudzowice,
- NOMIĘS, Kazimierz Nowak, Siewierz,
- P.P.H. „PRO-PAK”, Żeliszewice,
- Górnicze Zakłady Dolomitowe S.A., Siewierz,
- Inter Deventer Sp. z o.o. Siewierz,
- Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych w Katowicach, z/s w Będzinie – Łagiszy,
- Kopalnia Dolomitu „Nowa Wioska”.

3.2. Stan degradacji środowiska przyrodniczego.

Przystępując do oceny stanu degradacji środowiska przyrodniczego, należy nadmienić, iż jest ona bardzo trudna. Podstawowym problemem w tej materii jest brak informacji charakteryzujących środowisko w latach minionych oraz odpowiednich badań pozwalających

ocenić stan poszczególnych elementów środowiska w chwili obecnej. Dlatego też poniższa ocena jest oceną bardzo ogólną.

3.2.1. Stan czystości wód.

Aktualny stan czystości wód na terenie gminy Siewierz uległ częściowemu pogorszeniu w okresie kilkunastu ubiegłych lat.

W chwili obecnej wody Przemyszy są poza klasyfikacją. Poza klasyfikacją są również wody potoku Trzebyczka. Pozostałe ciekі, takie jak potok Żeliszawicki, potok Smudzówka, potok Mitrega, posiadają II klasę czystości.

Zbiornik Przeczycko – Siewierski odpowiada w zasadzie II klasie czystości wód, z tym, że czystość wody jest zróżnicowana, inna w strefie dopływu, inna w strefie środkowej, a jeszcze inna na odpływie.

Duże nadzieje na poprawę stanu jakości wód gmina wiąże z realizacją inwestycji obejmującej budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, która aktualnie realizowana jest na terenie naszej gminy.

3.2.2. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat można zauważyć obniżenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Stan taki jest wynikiem zmiany sytuacji gospodarczej w kraju, a szczególnie likwidacji wielu zakładów produkcyjnych, zlokalizowanych na terenie gminy Siewierz oraz na terenie gmin ościennych.

Istniejące zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie gminy Siewierz emitują do atmosfery dopuszczalne ilości zanieczyszczeń. Największy udział w emisji zanieczyszczeń do atmosfery posiadają zakłady zlokalizowane w ościennych gminach, szczególnie Dąbrowa Górnicza, Zawiercie.

Dominujący wpływ na stan zanieczyszczeń atmosfery mają indywidualne kotłownie, zlokalizowane w zabudowie mieszkaniowej. W gminie brak jest centralnego zaopatrzenia budynków w ciepło. Stan taki powoduje, że w okresie jesienno – zimowym emisja zanieczyszczeń do atmosfery jest zdecydowanie większa. Dużym atutem gminy jest fakt, iż niemal w 100% została zgazyfikowana. Niemniej jednak wysokie ceny gazu (w porównaniu z węglem) powodują, że niewiele budynków korzysta z ogrzewania gazowego.

3.2.3. Zagrożenie odpadami.

Rozwój społeczno – gospodarczy kraju jest nieodłącznie związany ze zwiększeniem ilości wytwarzanych odpadów. Stan taki niestety znalazł również swoje odzwierciedlenie na terenie naszej gminy. Mimo wielu działań prowadzonych przez gminę w zakresie realizacji prawidłowej gospodarki odpadami, na terenie gminy można zauważyć powiększającą się ilość dzikich wysypisk. Asortyment odpadów zalegających na terenie dzikich wysypisk jest bardzo różny, nierzadko są to odpady, które można by bezpłatnie oddać w ramach akcji zbierania odpadów segregowanych. Odbiór tych odpadów odbywa się raz na kwartał.

Składowane odpady w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych powodują w bardzo szerokim zakresie degradację środowiska. Niszczą zieleni, zanieczyszczają glebę, a odcieki z odpadów wpływają na stan zanieczyszczeń wody powierzchniowej i podziemnej.

3.2.4. Zagrożenie hałasem.

Usytuowanie gminy Siewierz na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych ma bezpośrednie przełożenie na hałas, którego poziom wzrasta proporcjonalnie wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego na drogach. Przekroczenie dopuszczalnych natężeń hałasu przy głównych szlakach komunikacyjnych oraz jego dalszy wzrost jest istotnym problemem dla gminy.

Nie zauważono natomiast zwiększenia poziomu hałasu wokół istniejących zakładów pracy.

3.3. Środowisko przyrodnicze na tle otoczenia gminy.

W podsumowaniu uznać można, że stan środowiska naturalnego na terenie gminy Siewierz jest niezadowalający. Niemniej jednak, porównując to środowisko z sytuacją w województwie śląskim należy stwierdzić, że teren gminy Siewierz oceniany jest jako bardzo atrakcyjny. Ogromne połacie lasów, duże połacie terenów rolniczych, stara, zabytkowa zieleni powodują, że gmina Siewierz postrzegana jest jako miejsce o wysokich walorach przyrodniczych.

Postępujący rozwój gospodarczy gminy nie jest obojętny dla przyrody siewierskiej, która coraz trudniej znosi występujące wobec niej uciążliwości. W celu jej ochrony koniecznym jest kształtowanie polityki przestrzennej spójnej z ochroną środowiska.

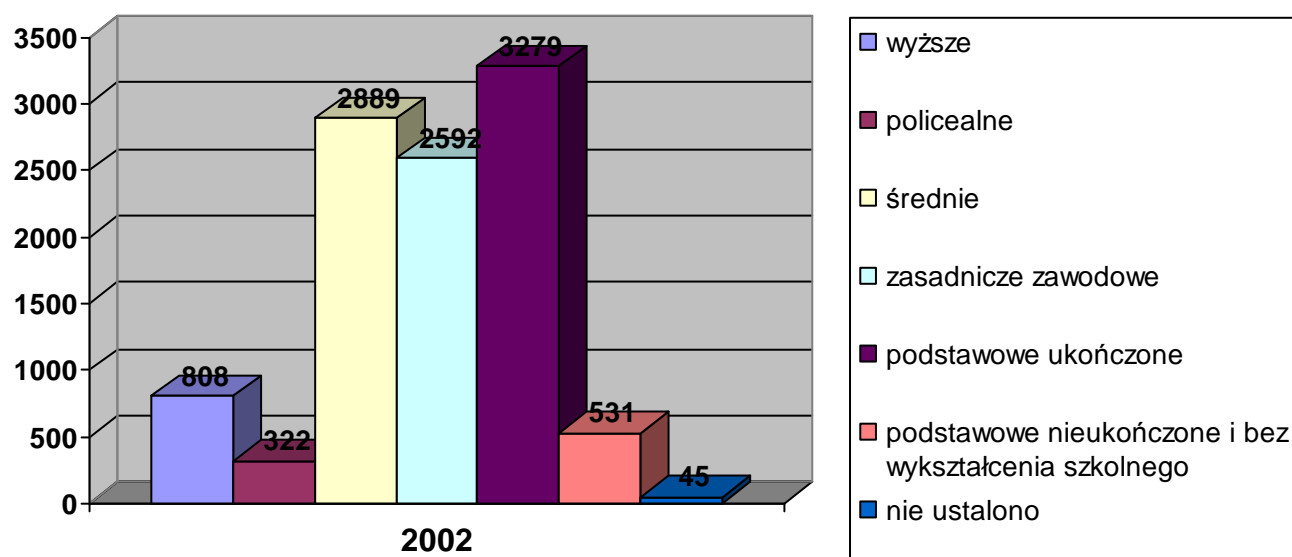
społeczeństwa w mieście i gminie, i generalnie w województwie śląskim, przebiega w naszych realiach szybciej niż w innych regionach kraju, ponieważ w wiek poprodukcyjny wchodzi nowe, liczne roczniki.

Migracja ludności na przestrzeni lat 2000 - 2004 wskazuje więcej zameldowań niż wymeldowań.

Meldunki te wynikają z napływu nowych osób osiedlających się w gminie.

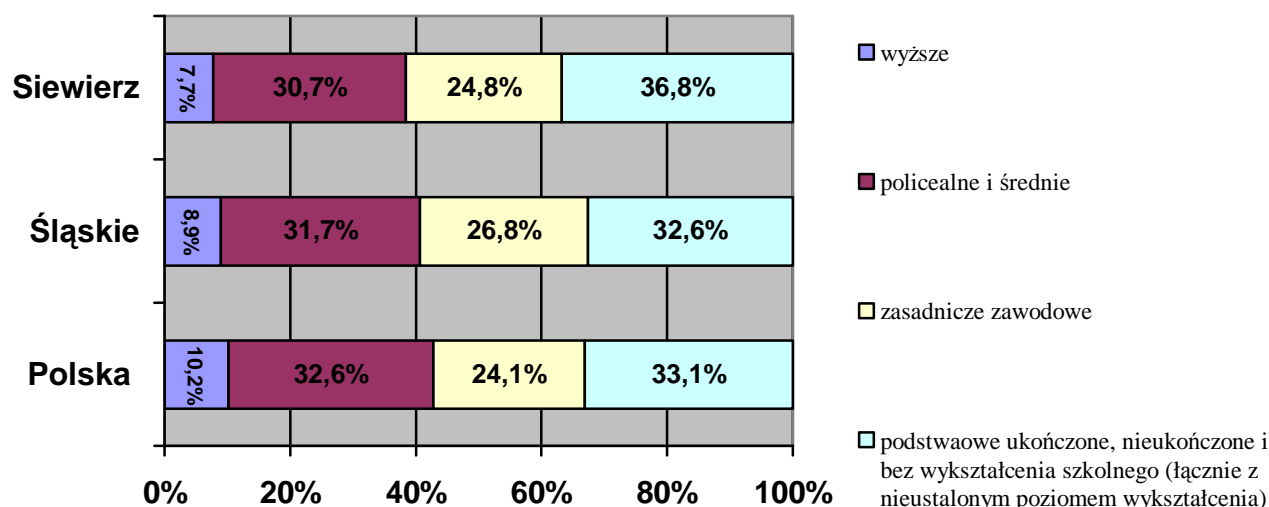
Poniższy wykres obrazuje ludność miasta i gminy według poziomów wykształcenia (dane 2002 r.)

WYKRES NR 2 Ludność gminy Siewierz wg poziomów wykształcenia w 2002 r.

WYKRES NR 3 Ludność od 13 lat i więcej, według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Ogółem w gminie wykształconych jest 10.466 osób, co stanowi ponad 86 %. Z tego wyższe wykształcenie posiada niecałe 8 %.

4.2. Bezrobocie.

Bezrobocie to jeden z najbardziej dotkliwych problemów społecznych.

Liczba bezrobotnych na terenie gminy w okresie 5 lat wskazuje tendencję wzrostową.

TABELA NR 3

rok	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym		W tym	
		kobiet	mężczyzn	w mieście	w gminie
2000	698	416	282	347	341
2004	941	504	437	467	474

Najwięcej bezrobotnych to mieszkańcy w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat oraz od 45 do 54 lat: 2004 r.- 25 - 34 = 309   45 - 54 = 231

Struktura bezrobocia pozwala wywnioskować, że największe problemy z zatrudnieniem mają poszczególne grupy według wykształcenia:

Podstawowe i niepełne podstawowe (2000 r.– 197, 2004 r.– 333),

Zasadnicze zawodowe (2000 r.– 258, 2004 r.– 237),

Policealne i średnie zawodowe (2000 r.– 180, 2004 r.– 210),

Średnie ogólnokształcące (2000 r.– 53, 2004 r.– 66),

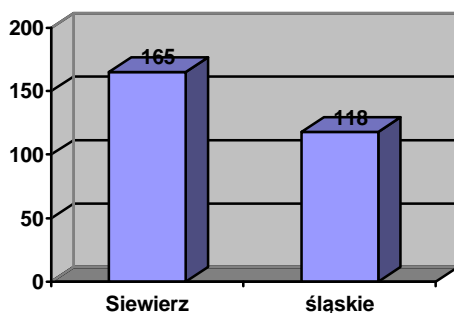
Wyższe (2000 r.– 13, 2004 r.– 56).

4.3. Stan zdrowotności mieszkańców i ochrona zdrowia.

Stan opieki zdrowotnej na terenie gminy przedstawia się zadowalająco. Warunki takie stwarza istnienie 3 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej i publicznego Szpitala Chorób Płuc, które oferują profilaktykę zdrowotną i podejmują działania w celu ochrony i ratowania zdrowia pacjentów. Powyższe placówki starają się wyjść naprzeciw pacjentom, by prezentowany poziom świadczonych usług był najlepszy. Realizując program profilaktyki zdrowotnej, wszystkie placówki organizują tzw. „białe niedziele”, w trakcie których udostępniają nieodpłatnie usługi specjalistyczne. Ponadto działalność profilaktyczna prowadzona jest przez zakłady opieki zdrowotnej we wszystkich placówkach oświatowych. Pacjenci z gminy mają dostęp do innego rodzaju zakładów opieki zdrowotnej (szpitali, sanatoriów, itp.). Umożliwia to położenie geograficzne gminy blisko innych dużych miast. Stan zdrowia mieszkańców gminy jest średni, mimo że niektóre jego aspekty uległy poprawie, np. poprzez szeroko promowaną profilaktykę.

Według danych statystycznych z 2002 r. osób niepełnosprawnych jest w gminie 831, z tego mężczyzn 386, a kobiet 445.

WYKRES NR 4 Osoby niepełnosprawne na 1000 mieszkańców w 2002 r.

Najwięcej osób niepełnosprawnych jest w grupie osób w wieku produkcyjnym. Przyczyny niepełnosprawności są różne, w większości są to choroby, następstwa wypadków i inne.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy jest trudna. Duży odsetek niepełnosprawności powoduje konieczność włączenia się w likwidowanie barier architektonicznych.

4.4. Bezpieczeństwo publiczne.

Poziom bezpieczeństwa zawsze miał i ma ogromne znaczenie dla społeczeństwa. Zapewnienie bezpieczeństwa pozwala na realizację ambicji zawodowych, na korzystanie

z ofert kształcenia, na samorealizację mieszkańców oraz na podejmowanie inicjatyw, stwarza grunt dla wszechstronnego rozwoju.

Nad zapewnieniem bezpieczeństwa w mieście i gminie czuwają pracownicy Komisariatu Policji w Siewierzu, którzy wypełniając swoje obowiązki, prowadzą działalność profilaktyczną i interwencyjną.

Z raportów pracowników Policji w Siewierzu wynika, że:

- najwięcej zdarzeń przestępczych, jak: rozboje i wymuszenia, kradzieże, bójki i pobicia czy niszczenie mienia ma miejsce w godzinach nocnych;
- najbardziej zagrożone przestępczością tereny w gminie to: miasto Siewierz, Wojkowice Kościelne i Brudzowice.

Analiza zdarzeń pozwala stwierdzić wzrost przestępczości w zakresie kradzieży. Niepokojącym jest wzrost przestępstw nieletnich.

O dbałości o bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta i gminy świadczy fakt, że utrzymano tu najniższy wskaźnik zagrożenia przestępczością w rejonie. Zagrożeniem dla poczucia bezpieczeństwa w gminie Siewierz jest ilość zdarzeń drogowych, głównie na trasie DK - 1. Miejsca szczególnie niebezpieczne, jak wynika z analiz, to: Brudzowice i Podwarpie („czarne punkty”).

Nad bezpieczeństwem pożarowym w gminie czuwają też jednostki OSP (12) oraz jednostka ratowniczo – gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej.

5. Gospodarka lokalna

5.1. Dynamika i struktura pracujących.

Na podstawie dokonanych analiz liczby, struktury i dynamiki rozwoju podmiotów gospodarczych w gminie Siewierz na przestrzeni lat 1999- 2004 zebrano dane, które zestawiono w tabelach.

Tabela nr 4 zawiera wykaz podmiotów gospodarczych w podziale na poszczególne branże.

TABELA NR 4

BRANŻA	Liczba podmiotów gospodarczych w roku 2004				
	Ogółem	Miasto	Gmina	Kobiety	Mężczyźni
Przetwórstwo przemysłowe	120	67	53	37	83
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz art. użytku osobistego i domowego	414	254	160	190	224

Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	9	6	3	4	5
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	21	15	6	11	10
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	91	34	57	11	80
Pośrednictwo finansowe	21	14	7	10	11
Budownictwo	109	55	54	9	100
Hotele i restauracje	49	29	20	27	22
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	44	28	16	21	23
Ochrona zdrowia	26	18	8	19	7
Edukacja	9	6	3	6	3
RAZEM	913	526	387	345	568

Na podstawie danych zawartych w tabeli można zauważyć, że najwięcej przedsiębiorców zajmuje się działalnością handlową. Tabela przedstawia przedsiębiorców czynnie działających.

Według szacunkowych danych należy przyjąć, że zdecydowana większość to tzw. podmioty „rodzinne”.

W tabeli nr 5 zestawiono informacje dotyczące bilansu przedsiębiorców występujących w ewidencji działalności, to jest zarówno liczby podmiotów nowopowstałych jak i podmiotów, które z różnych przyczyn zaniechały działalności gospodarczej.

TABELA NR 5

Podmioty gospodarcze		Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru działalności gospodarczej	Liczba podmiotów wypisanych z rejestru działalności gospodarczej
Stan na dzień	Liczba		
31. 12. 1999	1019	112	143
31. 12. 2000	1008	98	109
31. 12. 2001	1028	220	200
31. 12. 2002	1027	87	88
31. 12. 2003	1028	93	92
31. 12. 2004	994	99	133

Analizując dane zawarte w tabeli stwierdzić można, że w latach 1999 i 2000 nastąpił spadek liczby przedsiębiorców wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej. Rok 2001 nie może stanowić podstawy do porównań, gdyż w związku ze zmianą przepisów ustawy, spółki cywilne wpisane do ewidencji zostały skreślone, a wspólnicy spółek cywilnych zostali wpisani do ewidencji jako osoby fizyczne. Dlatego też nastąpił w tym okresie zarówno znaczący wzrost wpisów jak i wykreśleń z ewidencji działalności gospodarczej.

W roku 2002 i 2003 stan podmiotów w stosunku do roku 2001 nie zmienił się. Z danych zawartych w tabeli można zauważyć, że rok 2004 obrazuje negatywną tendencję, przejawiającą się spadkiem ilości podmiotów wpisanych do ewidencji.

Może to świadczyć o braku stabilności na rynku podmiotów gospodarczych.

5.2. Rozmiary aktywności gospodarczej.

W gminie Siewierz główne branże według PKD to: przemysł, produkcja, budownictwo, handel, naprawy, gospodarka, edukacja, bankowość, przetwórstwo, rolnictwo, leśnictwo i inne, pomniejsze.

TABELA NR 6

Branża	Liczba osób zatrudnionych
Przetwórstwo	850
Handel	438
Gospodarka komunalna	74
Rolnictwo	19
Leśnictwo	59
Górnictwo	307
Transport	111
Produkcja	145
Budownictwo	109
Hotele i restauracje	49
Obsługa nieruchomości	44
Ochrona zdrowia	128
Szkolnictwo	325
Administracja	77
Bankowość	24

95% firm sektora małych i średnich przedsiębiorstw stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, czyli mikroprzedsiębiorstwa.

Drogie kredyty i brak kapitałów własnych powodują brak możliwości finansowania inwestycji, co ogranicza wzrost ich konkurencyjności.

5.3. Banki i instytucje ubezpieczeniowe funkcjonujące w gminie.

Na terenie gminy Siewierz znajdują się:

PKO BANK POLSKI S. A. Oddział w Siewierzu, zatrudniający 3 pracowników,

Bank Spółdzielczy, który zatrudnia 13 pracowników,

Oddział ING Banku Śląskiego w Siewierzu, który zatrudnia 6 pracowników,

Oddział Banku Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo Kredytowej im. Franciszka Stefczyka, który zatrudnia 2 pracowników.

Banki te świadczą następujące usługi:

- udzielają kredytów i pożyczek,
- przyjmują wkłady oszczędnościowe,
- prowadzą rachunki oszczędnościowo rozliczeniowe i różnego rodzaju rozliczenia pieniężne i depozytowe gminy Siewierz, jak i innych gmin.

Banki prowadzą ok. 4500 rachunków osobistych.

Poziom oszczędności mieszkańców w Banku Spółdzielczym wynosi 9.500 tys. zł., a w PKO BP. S.A. 900 tys. zł.

Na terenie gminy Siewierz brak jest instytucji ubezpieczeniowych. Zadania te realizuje pośrednictwo ubezpieczeniowe, tj. agencje. W Siewierzu znajdują się 3 takie agencje, tzw. „Multi-Agencje”, które prowadzą 4 rodzaje pośrednictw ubezpieczeniowych:

- PZU S.A,
- T.U.R. „WARTA” - S.A.,
- PZU „Życie”,
- ALLIANZE.

Agencje, w zależności od pośrednictwa, prowadzą następujące rodzaje ubezpieczeń:

- majątkowe, tj. budynków, samochodów, NNW, majątków firm, kosztów leczenia za granicą,
- ubezpieczenia indywidualne z PZU – „ŻYCIE”,
- ubezpieczenia indywidualne na życie i dożycie,
- grupowe ubezpieczenia typu „P”,
- ubezpieczenie emerytalno - rentowe.

5.4. Największe zakłady pracy.

W tabeli nr 7 przedstawiono głównych pracodawców w gminie Siewierz, liczbę zatrudnionych przez nich osób oraz branżę, jaką reprezentują.

TABELA NR 7

Nazwa firmy	Liczba zatrudnionych	Branża
BOC GAZY Sp. z o.o.	201	Gazy techniczne
Electrolux Poland Sp. z o.o.	594	Produkcyjna AGD
Górnice Zakłady Dolomitowe S. A.	136	Górnictwo, produkcja maszyn i urządzeń, budowlana
Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „PRAWDA”	7	Rolnictwo
Grupa Ślaczka Sp. z o.o.	15	Wyposażenie wnętrz- (klamki)
AXA – MAG Sp. z o.o.	117	Budowlana
Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych Kopalnia „Nowa Wioska”	101	Kopalnictwo
Siewierskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	34	Usługi komunalne
PGL LP Nadleśnictwo Siewierz	60	Leśnictwo
Przedsiębiorstwo Wielobranżowe DOLPES S.A.- Wydział Siewierz	Brak danych	W likwidacji
INTER DEVENTER	22	Brak danych
Przedsiębiorstwo Wielobranżowe PROMAG	61	Kopalnictwo
Z.U.U.T.S. UNITRANS	20	Usługi sprzętowe
Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych	17	Rozprowadzanie wody, odprowadzanie ścieków
GS „SCH”	11	Handel

Wymieniając głównych pracodawców należy pamiętać, że wielu mieszkańców gminy znalazło zatrudnienie w sferze budżetowej, m. in. w Urzędzie Miasta i Gminy Siewierz, w placówkach oświatowych i instytucjach kultury.

5.5. Rozmiary kapitału zagranicznego.

Na terenie gminy Siewierz funkcjonują cztery przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego, to jest:

- ✓ Grupa Ślączka Sp. z o.o.
- ✓ Electrolux Poland Sp. z o.o.
- ✓ AXA MAG Sp. z o.o.
- ✓ BOC GAZY Sp. z o.o.

Rozmiary kapitału zagranicznego w/w przedsiębiorstwach przedstawiają się następująco:

Grupa Ślączka	AXA MAG	Electrolux Poland	BOC GAZY
Sp. z o.o.	Sp. z o.o.	Sp. z o.o.	Sp. z o.o.
2004r. ~41.501 tys. zł.	2004r. ~1.315 tys. zł.	2004r. ~51.481 tys. zł.	Brak danych

5.6. Sytuacja ekonomiczno – finansowa gospodarki.

Na bazie ankiet dostarczonych przez największe zakłady pracy można zauważyć ustabilizowany system finansowy firm.

TABELA NR 8

LP.	Nazwa firmy	Wskaźnik zatrudnienia (stan obecny oraz trendy)	Dochody (średnie zarobki)
1	BOC GAZY Sp. z o.o.	201 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	Brak danych
2	Electrolux Poland Sp. z o.o.	594 osoby (możliwość zwiększenia zatrudnienia do 800 osób)	1.800 zł.
3	Górnice Zakłady Dolomitowe S. A.	136 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	3.700 zł.
4	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „PRAWDA”	7 osób (możliwość zwiększenia zatrudnienia)	1.527 zł.

5	Grupa Ślącza Sp. z o.o.	15 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	1.861 zł.
6	AXA – MAG Sp. z o.o.	117 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	2.539 zł.
7	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Promag”	61 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	2.583 zł.
8	Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych Kopalnia „Nowa Wioska”	101 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	2.157 zł.
9	Siewierskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	34 osoby (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	1.198 zł.
10	PGL LP Nadleśnictwo Siewierz	60 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	3.430 zł
11	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe DOLPES S. A.- Wydział Siewierz	W likwidacji	W likwidacji
12	INTER DEVENTER	Brak danych	Brak danych
13	Z.U.U.T.S. UNITRANS	Brak danych	Brak danych
14	Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych	17 osób (nie przewiduje się wzrostu liczby zatrudnienia)	1.692 zł.
15	GS „SCH”	Brak danych	Brak danych

Grupą społeczną o najniższych dochodach są rolnicy, z wyjątkiem rodzin utrzymujących się z pomocy społecznej. Według danych GUS, w 2001 r. dochody na jedną osobę w gospodarstwach rolników były o 27 % niższe niż w rodzinach pracowniczych i o 26 % niższe niż w rodzinach emerytów i rencistów. Zatrudnienie w gospodarstwach rolnych nie spełnia funkcji produkcyjnych, ale wchłania jawne i ukryte bezrobocie.

Gospodarstwa są rozdrobnione i prowadzą działalność rolniczą z powodu przywiązania do tradycji.

Według spisu rolnego w 2002 r., na terenie gminy znajduje się 2.378 gospodarstw, z czego 2.375 stanowią gospodarstwa indywidualne. Średnia wielkość gospodarstwa na terenie gminy wynosi 2,6 ha., 909 gospodarstw prowadzi wyłącznie działalność rolniczą, 180 prowadzi wyłącznie działalność pozarolniczą, a 179 rolniczą i pozarolniczą; 1.110 nie prowadzi działalności rolniczej ani pozarolniczej.

Jak wynika z powyższej tabeli, dochody ludności zatrudnionej w kilkunastu wiodących firmach wahają się od 1.198 zł. do 3.700 zł; czyli średnio prawie 2.250 zł. Trzeba jednak pamiętać, że pewna część osób pracuje w małych, mniej dochodowych firmach i w rolnictwie, a znaczna część ogółu mieszkańców to osoby bezrobotne. Przeciętne wynagrodzenie w kraju w III kwartale 2004 r. wynosiło 2.269,93 zł. (dane M. P. nr 48 z 2004 r. poz. 833).

Urząd Statystyczny nie prowadzi badań w zakresie wielkości dochodów ludności w poszczególnych gminach. Dlatego też w niniejszej analizie wykorzystano dane uzyskane z ankiet rozesłanych do wiodących na terenie gminy Siewierz zakładów pracy nt. wysokości średnich zarobków pracujących w nich mieszkańców.

5.7. Zmiany struktury gospodarki na tle otoczenia.

Większość średnich przedsiębiorstw działających na terenie gminy ma zakończone procesy restrukturyzacyjne. Jest to prognostyk zahamowania dalszej redukcji miejsc pracy. Jednocześnie firmy te uzyskały zdolność kreowania zysku, co jest warunkiem do przewidywalnych przez nie procesów inwestycyjnych.

Pojawił się poważny inwestor – „Electrolux” Sp. z o.o., który wykazuje duży wzrost zatrudnienia i przyciąga następnych kooperantów do inwestowania w bezpośrednim sąsiedztwie. Pojawienie się nowej branży wymusza nową kulturę pracy i zmusza mieszkańców do przekwalifikowania się.

Nastąpiło obniżenie rangi sektora górniczego, jako głównego pracodawcy na terenie gminy. Budowa infrastruktury drogowej związanej z Międzynarodowym Portem Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach oraz w całej aglomeracji śląskiej powoduje, że w najbliższym czasie będzie wzrastało zapotrzebowanie na surowce drogowe. Powoduje to ustabilizowanie sytuacji rynkowej dla tego sektora, a nawet możliwość jego rozwoju.

Impulsem rozwoju dla gospodarki gminy będą w najbliższym czasie środki pomocowe z UE w postaci funduszy strukturalnych. Ze środków tych mogą korzystać osoby dotychczas

związane z rolnictwem, a przeznaczone są na poprawę jakości produktów rolnych, ich przetwórstwo oraz na tworzenie nowych miejsc pracy niezwiązanych z rolnictwem.

Beneficjentem środków pomocowych mogą być również mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie firmy z przeznaczeniem na wdrożenie nowych technologii oraz unowocześnienie produkcji.

6. Infrastruktura techniczna (w tym podmioty komunalne)

Usługi komunalne w gminie świadczą:

I. Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu, który jest zakładem budżetowym od 1994r. Prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę sołectw gminy Siewierz oraz sołectwa Chruszczobród w gminie Łazy.

Podstawową formą działalności ZUWiK Siewierz jest:

- eksploatacja ujęć głębinowych,
- pobór i uzdatnianie wody,
- rozprowadzanie wody.

Zakład prowadzi także inną działalność, obejmującą m. in.:

- wykonywanie instalacji wodno – kanalizacyjnych, montaż wodomierzy,
- usługi transportowo – sygnałowe.

W strukturę zakładu włączona jest nowa oczyszczalnia ścieków w Siewierzu.

II. Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Zawierciu, powstała w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego RPWiK. Obejmuje swoim zakresem działalności miasto Siewierz, prowadząc w ramach działalności podstawowej, m.in.:

- działalność usługową w zakresie rozprowadzania wody,
- pobór i uzdatnianie wody,
- wykonywanie robót ogólnie – budowlanych i instalacji wodno – kanalizacyjnych.

Istnienie dwóch przedsiębiorstw świadczących usługi na terenie jednej gminy nie jest sytuacją komfortową.

Czynione są starania w kierunku zracjonalizowania tego stanu rzeczy. Barierą są przepisy prawne i środki finansowe.

III. Siewierskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Siewierzu jest od 1996 roku spółką, której 100 % właścicielem jest gmina Siewierz. Spółka prowadzi działalność komunalną w szerokim zakresie, m. in.:

- wywozu nieczystości stałych i płynnych,
- sprzątania miasta,
- urządzania i konserwacji zieleni miejskiej,
- usług remontowo – budowlanych,
- administrowania targowiskiem.

Przedsiębiorstwo prowadzące tak szeroki profil działalności, nie dysponując nowoczesnym sprzętem nie jest konkurencyjne, co stwarza okresowe problemy związane z kondycją finansową.

6.1. Komunikacja.

Na terenie gminy Siewierz zarejestrowano 5.742 pojazdy.

TABELA NR 9

Pojazdy	Ilość
samochody osobowe	3389
samochody ciężarowe	782
mikrobusy	0
ciągniki rolnicze	645
ciągniki samochodowe i siodłowe (bez rozgraniczenia)	103
motocykle	92
motorowery	138
przyczepy	443
naczepy	109
inne	41
RAZEM	5742

Komunikację zbiorową obsługującą mieszkańców gminy, tworzy Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w Katowicach, do którego gmina przystąpiła w 1996 roku.

Miasto i gmina jest dobrze skomunikowana zarówno z Będzinem, jak też z Zawierciem, Myszkowem, Dąbrową Górniczą i wewnątrz gminy. Wielu przewoźników obsługuje gminę, z których wymienić można, m.in. PKS Zawiercie, Saniko Myszków, PKM Sosnowiec, MZKP Tarnowskie Góry, Meteor Jaworzno i Kłosak Żory, którzy łącznie obsługują 12 regularnych linii. Prócz tego przez Siewierz przebiegają linie dalekobieżne PKS, które umożliwiają przemieszczanie się w dalsze części Polski. W gminie istnieją 84 przystanki, z tego 33 mają wiaty. W ostatnich pięciu latach powstało 11 przystanków.

6.2. Drogownictwo.

System komunikacyjny w mieście i gminie tworzą drogi o następujących kategoriach:

drogi krajowe

DK – 1 Gdańsk – Cieszyn,

Nr 78 – Chałupki-Tarnowskie Góry – Kielce,

Nr 86 – Podwarpie – Tychy,

drogi wojewódzkie

o Nr 793 – Siewierz – Góra Św. Anny,

drogi powiatowe,

drogi gminne,

wewnętrzne (dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych).

Długość chodników przy drogach gminnych wynosi 5,5 km.

Natężenie ruchu na sieci dróg krajowych i wojewódzkich jest bardzo duże. Największe w skali występuje na DK – 1.

W mieście brak jest obwodnic odciążających ruch komunikacyjny z jego centrum, choć pojawiły się już konkretne działania zmierzające do budowy obwodnicy południowej. Niekorzystną sytuacją jest podzielenie miasta na dwie części przez drogę krajową.

6.3. Energetyka i gazownictwo.

Teren gminy Siewierz obsługuje ENION S.A. / Oddział w Będzinie BZE – Rejon Dystrybucji Zawiercie. Miasto i gmina jest w całości zelektryfikowana. Długość sieci nN na terenie gminy wynosi 142.941 km. Stan sieci nN jest dobry w 70 %, dostateczny w 15 %, a 15 % wymaga remontu bądź modernizacji.

Po 2000 r. wybudowano stacje transformatorowe: S – 616 przy ul. Polnej w Siewierzu, S – 619 w Czekance, S – 621 przy ul. Stolarskiej w Siewierzu. Po 2000 r. przeprowadzono również modernizację sieci nN w Czekance przy ul. Kieleckiej, wyprowadzono sieć nN z nowo wybudowanych stacji S - 616, S - 619, S - 621 oraz dokonano podziału sieci na poszczególne obwody.

Na terenie gminy zainstalowanych jest 1.250 lamp oświetleniowych.

Łączna długość sieci gazowej obsługiwanej przez Górnśląską Spółkę Gazownictwa wynosi 199,76 km, w tym na terenie miasta 59,2 km. W mieście i gminie jest 1.925 odbiorców gazu.

W mieście i w sołectwach większość potencjalnych odbiorców znajduje się w zasięgu istniejących sieci. Dla terenów zabudowy lotniskowej, o okresowym użytkowaniu obiektów, bardziej celowe jest użytkowanie gazu płynnego (butle).

6.4. Wodociągi i kanalizacja oraz oczyszczanie ścieków.

Sieć wodociągowa na terenie gminy Siewierz nie tworzy jednego spójnego systemu, lecz osiem oddzielnych systemów zaopatrzenia w wodę obszarów wiejskich gminy. Podział taki jest wynikiem rozmieszczenia źródeł zaopatrzenia w wodę z istniejących ujęć oraz zewnętrznymi dostawcami wody.

Zaopatrzeniem w wodę na terenie gminy Siewierz zajmuje się:

- Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych (ZUWiK) Siewierz, obsługujący sołectwa gminy Siewierz,
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (RPWiK) Sp. z o. o. Zawiercie, obsługujące miasto Siewierz.

Sieć wodociągowa w części północnej gminy, zasilana z czterech ujęć, jest skojarzona i współpracuje ze sobą. Sieć wodociągowa w części południowej związana jest z poszczególnymi ujęciami i stanowi niezależnie działające systemy.

Zaopatrzenie w wodę miasta Siewierz oparte jest na ujęciach głębinowych RPWiK Sp. z o. o. Zawiercie, zlokalizowanych na terenie gminy.

Struktura zużycia wody według danych przedsiębiorstw zaopatrujących gminę w wodę wskazuje, że zdecydowanym odbiorcą usług są gospodarstwa domowe (91 % na 100 % w ZUWiKu i 62 % na 100 % w RPWiKu). RPWiK dostarcza wodę do ponad 1.900 odbiorców, natomiast ZUWiK do ponad 2.100.

Na terenie gminy niektóre duże przedsiębiorstwa korzystają z własnych ujęć wód podziemnych. Są to między innymi:

- Górnicze Zakłady Dolomitowe S.A.,
- Przedsiębiorstwo Kruszyw Mineralnych i Lekkich w Katowicach,
- BOC Gazy Sp. z o.o.,
- Grupa Ślącza Sp. z o.o.

Górnicze Zakłady Dolomitowe posiadają znaczne nadwyżki wody z odwadniania obszaru kopalni (ujęcia głębinowe i z rzepia), co powoduje jej zrzut do potoku Jordan w ilości 650 m³ na godzinę, tj. 15.600 m³ na dobę. Jest to dobra woda, niewykorzystana i bezpowrotnie tracona.

W mieście Siewierz czynne są 3 źródła uliczne.

Gmina Siewierz rozpoczęła budowę kanalizacji sanitarnej. Zadanie będzie realizowane etapami. W pierwszej kolejności skanalizowane będą tereny najbardziej zurbanizowane, czyli obszar rozciągający się na wschód od drogi krajowej nr 1 i sięgający ulic: Żwirki i Wigury, Wolności, Czarnieckiego. Od północy teren ograniczony jest torami PKP linii Tarnowskie Góry – Zawiercie. Od strony południowej kanalizacją objęty będzie obszar luźnej zabudowy, znajdującej się w rejonie wznoszonej oczyszczalni. Łączna długość projektowanych kanałów wynosi 12.380 mb, w tym: Ø400 mm – 442 mb, Ø300 mm – 2.576 mb, Ø200 mm – 9.362 mb.

W etapie I planuje się przyłączenie około 700 budynków.

W drugim etapie planowane jest skanalizowanie części zachodniej miasta. Zakłada się, że prace przy budowie kanalizacji II etapu będą realizowane w latach 2006 – 2007.

6.5. Oczyszczanie gminy.

Odbiorem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportem nieczystości ciekłych zajmują się przedsiębiorcy posiadający zezwolenie Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz na prowadzenie takiej działalności. Aktualnie trzynastu przedsiębiorców posiada takie zezwolenie, z których ośmiu realizuje uzyskane zezwolenie.

Od 1997 r. na terenie gminy Siewierz prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Całkowity koszt odbioru posegregowanych odpadów pokryty jest z budżetu gminy. Odpady segregowane są w sześciu asortymentach i odbierane jeden raz na kwartał, zgodnie z wcześniej ustalonym harmonogramem.

Nieczystości płynne wytwarzane na nieruchomościach uzbrojonych w kanalizację sanitarną odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków. Natomiast nieczystości płynne powstające na nieruchomościach w sąsiedztwie, których brak jest kanalizacji sanitarnej gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, skąd wywożone są przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych do gminnej oczyszczalni ścieków lub do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych poza terenem gminy (m. in. Zawiercie, Poręba, Będzin).

6.6. Poczta.

Państwowe Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej „Poczta Polska” świadczy usługi pocztowe w formie nadawczej i odbiorczej. Na terenie gminy funkcjonują 4 placówki pocztowe.

6.7. Telekomunikacja.

Aktualna ilość zainstalowanych łączy telefonicznych wynosi:

w Siewierzu – 2013

w sołectwach – 1003

Średnia nasycenia telefonicznego w mieście wynosi 33,9 a w sołectwach 14,0 na 100 mieszkańców.

W obecnej chwili pokrycie siecią telefoniczną miasta i gminy kształtuje się na poziomie 80 %, analogicznie jak w roku 2002.

W gminie aktywna jest sieć telefonii komórkowej ERA, PLUS i ORANGE.

Organizowany jest dostęp do tzw. stałych łączy internetowych.

6.8. Utrzymanie zieleni.

Gmina charakteryzuje się znaczną powierzchnią terenów otwartych. Stanowią one dużą wartość przyrodniczą i krajobrazową.

Gmina Siewierz posiada istotne walory przyrodnicze, które powinny być chronione, albowiem znajduje się tutaj ponad 30 stanowisk gatunków roślin i ponad 20 stanowisk gatunków zwierząt chronionych.

W grupie zieleni urządzonej dominują drzewa i krzewy, które uzupełniane są bylinami i roślinami jednorocznymi.

6.9. Transport kolejowy.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa relacji Zawiercie – Siewierz – Mierzęcice – Tarnowskie Góry, o długości 43 km. Pociągi kursują również na trasie Siewierz – Zawiercie – długość trasy 15 km. Są to wyłącznie pociągi towarowe, kursujące cztery razy dziennie. Na trasie Siewierz – Mierzęcice o długości 7 km trzy razy w tygodniu kursują pociągi towarowe.

Ponadto raz w tygodniu kursują pociągi towarowe relacji Siewierz – Warszawa i Siewierz – Włocławek.

7. Mieszkalnictwo

7.1. Rozmiary budownictwa mieszkaniowego, struktura własności.

Na terenie gminy Siewierz znajdują się niewielkie komunalne zasoby mieszkaniowe. W mieście jest 5 lokali mieszkalnych, a w sołectwach 10.

Zdecydowana większość, bo 96 % mieszkańców Siewierza mieszka w domach jednorodzinnych. Średnio na jeden dom o powierzchni 119 m² przypadają 3 - 4 osoby, czyli 34,8 m² na jedną osobę. Dla porównania na koniec 1999 roku przeciętna powierzchnia w województwie śląskim wynosiła 21,5 m² na osobę. Na terenie gminy jest 3.409 budynków mieszkalnych z tego 1.662 w mieście, a pozostałe w sołectwach.

Na terenie Siewierza znajdują się również 42 lokale mieszkalne w blokach Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik” przy ul. Sosnowej.

TABELA NR 10 Struktura własności mieszkań.

Informacja	Miasto	Gmina	Razem
	powierzchnia użytkowa, m ²	powierzchnia użytkowa, m ²	powierzchnia użytkowa, m ²
Powierzchnie mieszkalne, w tym:	203.235,27	209.031,89	412.267,16
- budynki jednorodzinne	197.909,00	208.281,00	406.190,00
- bloki, ul. Sosnowa	2.515,16	0	2.515,16
- budynki / lokale gminne	233,10	316,89	549,99
- domy parafialne	355,00	305,00	660,00
- budynki przy szpitalu, ul. Oleśnickiego	681,96	0	681,96
- Zakład Energetyczny	93,45	0	93,45
- Lasy Państwowe	1.039,00	0	1.039,00
- Telekomunikacja Polska	41,00	0	41,00
- Okręgowy Związek Wędkarski	59,60	0	59,60
- Kółko Rolnicze	70,00	0	70,00
- Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”	23,00	0	23,00
- GDDKiA, Wojkowice K.	0	129,00	129,00
- Zespół Szkół, ul. Kościuszki 15	215,00	0	215,00

7.2. Warunki mieszkaniowe (samodzielność zamieszkania, wyposażenie w instalacje itp.).

Gmina Siewierz nie posiada lokali mieszkalnych w blokach. Najczęściej mieszkańcy mieszkają we własnych domach jednorodzinnych. W gminie jest potrzeba budynku socjalnego dla mieszkańców, którzy utracili mieszkania z powodu eksmisji lub klęski żywiołowej. Wyposażenie mieszkań komunalnych jest standardowe, a stan techniczny

ogólnie średni, występują również mieszkania wymagające zwiększonych nakładów. Na terenie miasta Siewierz istnieje duża ilość tzw. pustostanów (budynków mieszkalnych). Świadczy to o słabym stopniu obrotu nieruchomościami.

8. Infrastruktura społeczna

8.1. Oświata.

Na terenie Miasta i Gminy Siewierz znajdują się następujące jednostki oświatowe:

- zespoły szkół (Siewierz, Brudzowice);
- zespoły szkolno – przedszkolne (Żeliszawice, Wojkowice Kościelne);
- szkoły podstawowe (Siewierz, Dziewki);

Ogółem do tych szkół uczęszcza w gminie 1.554 dzieci (dane z 2004 r.).

Do szkół podstawowych – 875 dzieci;

Do szkół gimnazjalnych – 465 dzieci;

Do przedszkoli – 214 dzieci.

W gminie funkcjonują też jednostki, dla których wyznaczono organy prowadzące inne niż gmina, takie jak:

- Zespół Szkół (ponadgimnazjalnych) w Siewierzu;
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Gołuchowicach;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Siewierzu.

Ogółem do szkół w Siewierzu i gminie uczęszcza 1.784 dzieci i młodzieży, w tym:

○ Do Zespołu Szkół (L.O.)	– 297 uczniów;
○ Do szkół podstawowych	– 997 uczniów;
○ Do gimnazjów	– 490 uczniów;

Placówki, których organem prowadzącym jest gmina Siewierz, są w dobrym stanie technicznym, po remontach. Szkoły posiadają sale komputerowe, ale wyposażenie w ten sprzęt pozostawia wiele do życzenia. Problemy w tym zakresie to głównie: niedostateczne wyposażenie w komputery oraz wysokie koszty dostępu do Internetu.

Generalnie w Polsce, i niestety w Siewierzu też, występują zapóźnienia w rozwoju społeczeństwa informatycznego. Kształcenie przyszłych obywateli winno rozpocząć się już

od lat wczesno – szkolnych. W szkołach prowadzonych przez gminę liczba uczniów przypadająca na 1 komputer w szkole przedstawia się następująco:

TABELA NR 11 Liczba stanowisk komputerowych w szkołach.

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów w szkole	Liczba komputerów w szkole	Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer w szkole
1.	Zespół Szkół w Siewierzu	570	20	28,5
2.	Zespół Szkół w Brudzowicach	133	9	14,7
3.	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Wojkowicach Kościelnych	252	10	25,2
4.	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Żeliszawicach	221	10	22,1
5.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Siewierzu	72	3	24,0
6.	Szkoła Podstawowa w Dziewkach	65	5	13,0

Sytuacja ta obrazuje bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturę telekomunikacyjną.

Liczba nauczycieli pracujących w szkołach i przedszkolach w gminie, na przestrzeni ostatnich 5 lat uległa zwiększeniu z przyczyn dotyczących:

- zmian w systemie zatrudniania nauczycieli (wymaganie ścisłych kwalifikacji),
- zmian reorganizacyjnych w systemie oświaty,
- zmian strukturalnych w gminie.

Liczbę uczniów i nauczycieli w szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina.

TABELA NR 12

Lata	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Liczba nauczycieli	136	146	145	158	164	163
Liczba uczniów	1455	1352	1391	1347	1309	1282

Nauczyciele stale się doksztalcają zdobywając kolejne stopnie awansu zawodowego. Stale wzrasta liczba nauczycieli dyplomowanych.

8.2. Opieka społeczna.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu swoje działania kieruje głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, mają kłopoty z przezwyciężeniem trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Do grup najbardziej zagrożonych zjawiskiem wykluczenia należą:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych oraz wychowujących się poza rodziną,
- osoby bezrobotne, w tym w szczególności długotrwale oraz kobiety pozostające poza rynkiem pracy,
- kobiety samotnie wychowujące dzieci,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych,
- osoby niepełnosprawne i przewlekle chore,
- starsze, samotne osoby.

Głównym narzędziem stosowanym w celu dokonania pozytywnych zmian jest praca socjalna rozumiana jako wszelakie działania prospołeczne, których celem jest podtrzymanie lub łagodzenie skutków trudnej sytuacji podopiecznych.

Poniższa tabela prezentuje liczby rodzin oraz powody przyznania pomocy.

TABELA NR 13 Powody przyznania pomocy

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN									
	OGÓŁEM					W TYM NA WSI				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Ubóstwo	94	94	123	170	115	-	46	52	75	55
Sieroctwo	-	-	5	-	-	-	-	3	-	-
Bezdomność	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	12	12	14	14	-	6	6	6	8
Bezrobocie	119	125	166	170	254	-	53	83	82	135
Niepełnosprawność	105	124	129	143	153	-	64	54	80	84
Długotrwała choroba	96	75	64	77	143	-	33	27	44	68
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (ogółem)	92	64	58	74	133	-	28	21	43	67
W tym a) rodziny niepełne b) rodziny wielodzietne	51	45	9	38	61	-	19	3	16	26
	34	16	11	17	52	-	6	4	8	30
Alkoholizm	14	7	18	21	29	-	7	6	10	12
Narkomania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	1	-	1	-	-	-	-	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	32	-	-	-	-	26	-

8.3. Kultura i dziedzictwo narodowe.

Baza kulturalna gminy Siewierz to przede wszystkim Miejsko Gminny Ośrodek Kultury. Przy Ośrodku działa wiele zespołów, klubów, stowarzyszeń, grup itp. Obiekt Ośrodka Kultury wyposażony jest w salę widowiskową na 250 miejsc z dobrym zapleczem scenicznym i garderobami. Ponadto posiada salę konferencyjno – szkoleniową i zaplecze techniczne.

Miejsko Gminny Ośrodek Kultury popularyzuje i upowszechnia kulturę poprzez zagospodarowanie wolnego czasu, przez prowadzenie szeroko pojętej działalności grup zainteresowań, upowszechnianie amatorskiego ruchu artystycznego, opiece merytorycznej nad działalnością 4 orkiestr dętych i 11 Kół Gospodyń Wiejskich. Podwoje MGOK gościły wiele zespołów i wielu artystów polskiej sceny estradowej, urozmaicając odbiór szeroko rozumianej kultury nie tylko mieszkańcom gminy. Ponadto na deskach scenicznych MGOK co najmniej 2 razy w miesiącu odbywają się spektakle, występy i inne formy organizowane również przez młodzież szkolną naszych szkół.

Ważnym elementem bazy kulturalnej gminy jest również Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filiami w Żeliszawicach, Brudzowicach i Wojkowicach Kościelnych. Osiąga znakomite miejsca w rankingach miejsko – gminnych bibliotek województwa śląskiego. Biblioteka zgromadziła ponad 80 tys. woluminów, w zbiorach posiada także wiele tytułów „książek mówionych”.

Biblioteka zaspakaja potrzeby lokalnego społeczeństwa w zakresie czytelnictwa powszechnego i edukacji, organizuje wiele konkursów, lekcji bibliotecznych, wystaw, spotkań autorskich itp.

Urząd Miasta i Gminy jest wydawcą „Gazety Miasta i Gminy Siewierz”- bezpłatnego miesięcznika samorządowego ukierunkowanego na najistotniejsze kwestie dotyczące gminy.

Gmina Siewierz to rejon dysponujący zabytkami kultury wpisanymi do rejestru oraz obiektami przedstawionymi do wpisania we wspomniany rejestr. Świadczą one o historycznej przeszłości i jednocześnie przyciągają turystów, dając mieszkańcom powód do dumy.

W rejestrze zabytków kulturowego krajobrazu obszaru gminy odnotowano: 10 zabytków w Siewierzu, 2 w Wojkowicach Kościelnych, 1 w Żeliszawicach.

Na terenie gminy mamy również 2 cmentarze zabytkowe: w Siewierzu przy ul. Cmentarnej i w Wojkowicach Kościelnych.

Na uwagę zasługuje też fakt, że gmina posiada miejsca pamięci narodowej (6 w Siewierzu, 1 w Żeliszawicach, 1 w Wojkowicach Kościelnych).

Dostępność do kultury mierzona jest takimi wskaźnikami, jak: wielkość księgozbioru, liczba wystaw, przedstawień i koncertów. W województwie śląskim jest ona stosunkowo niska, o czym świadczą następujące wskaźniki liczone na 1000 mieszkańców.

TABELA NR 14

	Siewierz	Województwo śląskie	Polska
Księgozbiór (w woluminach)	6666	3193	3507
Liczba występów	4,02	0,06	0,09
Liczba przedstawień i koncertów	1,15	1,02	1,35

Pomimo niedoinwestowania sfery kultury, gmina charakteryzuje się jednak dużymi osiągnięciami oraz dorobkiem artystycznym wielu twórców i zespołów.

8.3.1. Zabytki Miasta i Gminy Siewierz.

Aktualny stan prawny i techniczny.

Pozostałością chlubnej przeszłości Ziemi Siewierskiej są liczne obiekty zabytkowe, znajdujące się w samym mieście Siewierz, jak i w okolicznych wsiach. W większości są to obiekty sakralne, jak kościoły, kaplice, figury i krzyże przydrożne. Znacznie mniej pozostało obiektów świeckich, bowiem przeważało tu mało trwałe budownictwo drewniane.

Stan techniczny obiektów zabytkowych wpisanych i niewpisanych do rejestru jest różny. Staraniem Urzędu Miasta i Gminy przeprowadzono gruntowny remont kamienicy mieszczańskiej przy ul. Kościuszki 5 (stara gmina) oraz wzmocniono mury zamku biskupów krakowskich.

Siewierz jest ubogi w zabytki ruchome. Wojny, grabieże, penetracja różnych kolekcjonerów, handlarzy, skup lub zbieractwo prowadzone przez muzea w Będzinie, Bytomiu, Chorzowie i Częstochowie sprawiły, iż zachowało się niewiele zabytków ruchomych. Do tego należy dodać brak świadomości mieszkańców co do wartości przedmiotów.

Nie wszystko jednak przepadło. W okolicznych muzeach znajduje się wiele zabytków siewierskich, jak narzędzia i wyroby rzemiosła, wyroby sztuki ludowej, dokumenty a także całe budowle, jak spichlerz.

8.4. Kultura fizyczna i turystyka.

Kultura fizyczna w mieście i gminie może rozwijać się dzięki:

- istnieniu bazy rekreacyjno – sportowej, którą stanowią:
  - obiekty sportowe znajdujące się w Siewierzu, Brudzowicach, Żeliszławicach,
  - 5 sal sportowych przy szkołach,
  - 6 boisk sportowych przy szkołach,
  - 2 boiska sportowe – uniwersalne (Siewierz i Warężyno),
  - place zabaw dla dzieci,
  - ścieżki rowerowe i piesze.
- działalności klubów sportowych:
LKS „Przemsza” w Siewierzu, LKS „Ostoja” w Żeliszławicach, LKS „Niwy” w Brudzowicach.

W rozwoju kultury fizycznej duże znaczenie odgrywają też szkoły. W ramach ich działalności uczniowie odnoszą coraz więcej sukcesów poza granicami gminy (w zawodach powiatowych, wojewódzkich, rejonowych i innych).

Walory turystyczne i rekreacyjne są bezpośrednim atutem gminy. Sprzyja temu brak obecności wielkich zakładów przemysłowych i zanieczyszczeń sprzyja temu. Gmina jest bazą turystyczną dla Jury Krakowsko – Częstochowskiej. Położenie geograficzne w pobliżu dużych miast sprzyja rozwojowi ruchu turystycznego. Dobry klimat przyciąga także tych, którzy chcą ratować zdrowie (w przeszłości lokalizacja sanatorium przeciwgruźliczego).

Na terenie gminy funkcjonują obiekty świadczące usługi hotelarskie – ok. 289 miejsc hotelowych i motelowych. Dobrze rozwinięta jest również baza gastronomiczna z liczbą 1.184 miejsc całorocznych i o 1.000 więcej w sezonie.

Gmina Siewierz dobrze wpisuje się w mapę rozwoju turystyki i wypoczynku województwa śląskiego. Turystyka wodna rozwija się na zalewie Przeczycko – Siewierskim.

Gmina promuje turystykę rowerową, uwzględniając w swoich planach urządzenie ścieżek rowerowych oraz całego zaplecza turystycznego dostosowanego dla potrzeb rowerzystów.

Bliskość dużych miast sprzyja rozwojowi turystyki miejsko – przemysłowej, a liczne kompleksy leśne stwarzają warunki dla rozwoju turystyki weekendowej.

Turystyka w gminie Siewierz ma spore szanse rozwoju, ale wymaga to inwencji i sporych nakładów finansowych.

9. Gospodarka przestrzenna

9.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.

Gmina Siewierz, składająca się z obszarów wiejskich i miejskich, nie jest organizmem jednorodnym. Wyróżniają się trzy ośrodki typu miejskiego lub podmiejskiego.

Są to:

- Siewierz – miasto jego część zachodnia oraz wschodnia wraz z Piwonią,
- Żeliszewice – jako osada typu podmiejskiego,
- Wojkowice Kościelne – jako osada typu podmiejskiego.

W obszarach wiejskich dominują wsie – ulicówki, wchodzące w skład sołectw lub tworzących samodzielne sołectwa. Są to: Brudzowice, Dziewki Podzarze, Nowa Wioska, Słowik, Górny Las, Huby, Leśniaki, Podwarpie, Zawodzie, Pastwiska, Karsów, Nowa Wieś, Warężyn, Tuliszków, Kuźnica Warężyńska, Kuźnica Podleśna. Do tego typu osadniczego należą również położone w granicach miasta: Kuźnica Sulikowska i Sulików.

W powyższym układzie osadniczym Siewierz jest jeszcze dostatecznie ziarnisty, aczkolwiek widoczne są tendencje do rozpraszania zabudowy w obszarach wiejskich. Jest to strukturalnie i przestrzennie niekorzystne zjawisko, utrudniające rozwój i godzące w działalność istniejących usług publicznych oraz skuteczność projektowanych inwestycji publicznych, (np. budowy systemu kanalizacji). Stopień urbanizacji wsi powinien być przedmiotem dalszych analiz dla opracowania właściwych instrumentów polityki społeczno - gospodarczej i przestrzennej.

Główne ośrodki układu osadniczego Siewierza posiadają następujące cechy charakterystyczne:

Siewierz – miasto, na które składają się:

- część wschodnia, tzw. Stare miasto wraz z Kuźnicą Świętojańską jest ograniczone ul. Warszawską, linią kolejową i doliną Przemszy. Jest to obszar posiadający jeszcze niepełną strukturę, co wynika z kolizji funkcjonalnych, głównie komunikacyjnych oraz ze znacznych rezerw niezainwestowanych terenów oraz luk budowlanych; siłą miastotwórczą jest położenie komunikacyjne miasta oraz rozległy zasięg wpływów tego środowiska.
- część zachodnia – obszar ograniczony ulicą Warszawską, linią kolejową, skrajem lasu Szeligowiec i ulicą Parkową, o jednorodnej strukturze zabudowy mieszkaniowej, posiada znaczne rezerwy w niezabudowanych działkach; stanowi obszar rozwojowy głównie dla budownictwa mieszkaniowego i usług publicznych.

- Piwoń – dzielnica podmiejska położona wzdłuż ulicy Kieleckiej, między lasem a Przemszą, z wyraźnym podziałem funkcjonalnym na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz na tereny przemysłowe przy ul. Kieleckiej.

Żeliszawice – układ przestrzenny z kształtującym się ośrodkiem usługowym, obejmującym przyległe sołectwa. Tereny eksploatacji powierzchniowej zajmują wydzielone powierzchnie w trzech kompleksach w północnej części gminy, dzieląc obszary zabudowy sołectwa Dziewki od Żeliszawic. Stan ten powoduje ograniczenia rozwoju w Nowej Wiosce.

Wojkowie Kościelne – stanowią układ przestrzenny z kształtującym się ośrodkiem usługowym obejmującym przyległe tereny wraz z usługami w Podwarpiu; dla tego ośrodka główną szansą jest położenie w zasięgu wpływów węzła dróg krajowych.

Mocną stroną struktury przestrzennej Siewierza są tereny otwarte. Składają się na nie zarówno pola uprawne i obszary łąk, jak również lasy i wody, w tym Zalew Przeczycko – Siewierski, stawy w Kuźnicy Świętojańskiej oraz rzeki Przemsza i Mitrega wraz z dopływami. W układzie przestrzennym na północy Gminy istnieje jeszcze ciągłość przestrzenna terenów otwartych, ciągnących się od lasu Szeligowiec dwoma pasmami przez Dziewki, Nową Wioskę, Żeliszawice do lasów Czekanki i Krzemiendy oraz wzdłuż linii kolejowej do Piwoni i Czekanki.

W południowej części gminy pasmo terenów otwartych związane jest z wodą – zalewem i rzekami Przemsza i Mitrega. Z przywodnymi obszarami otwartymi związane są ośrodki turystyczno – wypoczynkowe: Warężyno, rejon ul. Rybackiej i Tuliszków.

Odrębnym elementem struktury obszarów wypoczynkowych jest zespół domów letniskowych w Czekance, w paśmie leśnym Żeliszawice – Krzemienda.

Istotnym przez swą rozległość elementem struktury przestrzennej południowej części gminy jest obszar kopalni Piasku „Kuźnica Warężyńska”, położony nad Przemszą i Trzebyczką. Jest to obszar wraz z częścią położoną w granicach Dąbrowy Górniczej, stanowiący trwały, niezależnie od form zagospodarowania, składnik krajobrazu tej części gminy. Powstał tam zbiornik wody „Kuźnica Warężyńska”.

9.2. Zagospodarowanie przestrzenne.

Na zmiany systemu planowania nie pozostał bez wpływu fakt „otwarcia” Polski na świat. Aspiracje do funkcjonowania w zjednoczonych strukturach europejskich i związana z tym konieczność standaryzacji rozwiązań prawnych odegrały istotną rolę w kształtowaniu nowego systemu prawnego planowania przestrzennego. U podstaw tego systemu leży próba dostosowania planowania przestrzennego do wymagań gospodarki rynkowej i rozwiązań powszechnie przyjętych w Europie wraz z konsekwencjami tego stanu rzeczy,

m. in. respektowaniem zasady ochrony własności, równym traktowaniem różnych form własności, ale też wyraźniejszym niż dotychczas oddzieleniem prawa własności od prawa zabudowy i poddanie tego ostatniego istotnym ograniczeniom w ramach obowiązujących ustaw.

Planowanie staje się elastycznym środkiem kreowania rozwoju przestrzennego. Zrywa się z praktyką obligatoryjności sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego. Regułą jest, że gmina może, ale nie musi, uchwalić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, może taki plan sporządzić tylko dla części obszaru. Tam, gdzie nie ma planu, decyzje dotyczące przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu podejmowane są wprost na podstawie ustaw.

Rada Miejska w Siewierzu Uchwałą Nr XX/158/2000 z dnia 26 kwietnia 2000 r. przyjęła Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Siewierz. Studium, jako zupełnie nowa konstrukcja planistyczna, jest planem przestrzennym różniącym się jednak od planów miejscowych. Wyznacza kierunki przekształceń i określa politykę przestrzenną, przy przestrzeganiu uwarunkowań rozwojowych.

Realizacja planów przyczynia się do wielokierunkowego rozwoju gminy. Rozwojowi przemysłu sprzyja funkcjonująca firma Electrolux, Kopalnie „PROMAG”, „Nowa Wioska”, Górnicze Zakłady Dolomitowe, Kopalnia Piasku „Kuźnica Warężyńska”, w zakresie powierzchniowej eksploatacji piasku działalność prowadzi firma BUD–LAS. Rozwojowi komunikacji sprzyja budowa drogi ekspresowej S-1 oraz węzła Podwarpie, a także miejsc obsługi podróżnych w Siewierz – Warężyno i Brudzowicach. Budowane są obiekty przemysłu spożywczego – w Żeliszawicach i Brudzowicach, usług zdrowia – w Brudzowicach, następuje rozwój mieszkalnictwa (Brudzowice, Osiedle Zachód w Siewierzu i Siewierz – Centrum, Czekanka). Obserwuje się tendencje do rozpraszania zabudowy mieszkaniowej.

9.3. Struktura użytkowania terenów.

Ogólna powierzchnia gruntów Siewierza wynosi 11.576 ha, w tym:

- grunty w mieście Siewierz 3.822 ha,
- grunty w sołectwach 7.754 ha.

Na powierzchnię tę składa się liczba 24.198 działek geodezyjnych, z tego 9.998 działek położonych jest w mieście Siewierz, a 14.200 działek leży w granicach sołectw. Powierzchnia gminy Siewierz stanowi 32 % ogólnej powierzchni powiatu będzińskiego (36.597 ha).

Struktura użytkowania terenów gminy Siewierz oddaje charakter układu funkcjonalno – przestrzennego. Udział terenów zainwestowanych w ogólnej powierzchni gminy Siewierz, tj. 11576 ha wynosi zaledwie 8 %. W mieście jest on nieco wyższy i wynosi 9.2 %. W sołectwach najwyższy udział terenów zainwestowanych występuje w Wojkowicach Kościelnych – 22 %, a w pozostałych wskaźniki są znacznie niższe. Wynika to również z przebiegu granic między sołectwami.

Występujący w Wojkowicach Kościelnych wyższy wskaźnik terenów zainwestowanych wynika z prowadzonej przez Kopalnię Piasku „Kuźnica Warężyńska” eksploatacji piasku.

Pełny obraz struktury użytkowania terenów jest widoczny jedynie w mieście, gdyż na terenach sołectw występuje ograniczony zakres rodzajów funkcji osadniczych. Tereny mieszkaniowe w mieście stanowią 40 % ogółu terenów mieszkaniowych gminy Siewierz. Zakłady przemysłowe występują, podobnie jak usługi, głównie w mieście, natomiast tereny przemysłu wydobywczego (2,1 % powierzchni gminy Siewierz) znajdują się prawie w całości na terenie sołectw. Większość terenów usługowych znajduje się w mieście oraz w Żeliszawicach i Wojkowicach Kościelnych (0.5 % powierzchni gminy Siewierz). Wśród terenów niezainwestowanych poczesne miejsce zajmują użytki rolne (54 % pow. miasta Siewierz i 55 % pow. sołectw) oraz lasy (28 % pow. miasta Siewierz i 32 % pow. sołectw).

Bilans terenów przedstawia tabela nr 15 i nr 16.

TABELA NR 15 Użytkowanie gruntów w sołectwach.

Grupy użytkowników gruntów		Ogólna powierzchnia gruntów w ha	Użytki rolne w ha					Lasy i grunty leśne w ha	Pozostałe grunty (po zabudowaniu drogi, wody i inne grunty użytkowe o inne użytki w ha
			Razem	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe		
	Rok	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem – powierzchnia administracyjna gminy (sołectw)	2001	7754	4313	2943	87	1188	95	2482	959
	2002	7754	4256	2898	86	1182	90	2480	1018
	2003	7754	4257	2899	86	1182	90	2480	1017
Gospodarstwa indywidualne ^{a)}	2001	4820	4111	2802	86	1144	79	370	339
	2002	4820	4068	2757	85	1146	80	432	320
	2003	4820	4067	2754	86	1147	80	433	320
Pozostała powierzchnia ^{b)}	2001	2934	202	141	1	44	16	2112	620
	2002	2934	188	141	1	36	10	2048	698
	2003	2934	190	145	-	35	10	2047	697

^{a)} Powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych łącznie z indywidualnymi działkami rolnymi, ogrodami działkowymi, wspólnotami i gruntami gminnymi.

^{b)} Gospodarstwa państwowe (łącznie z gospodarstwami rolnymi Skarbu Państwa), spółdzielnie produkcji rolniczej, gospodarstwa spółek sektora publicznego i sektora prywatnego, własności komunalnej oraz pozostałe grunty, nie stanowiące gospodarstw rolnych.

TABELA NR 16 Użytkowanie gruntów w mieście Siewierz.

Grupy użytkowników gruntów		Ogólna powierzchnia gruntów w ha	Użytki rolne w ha					Lasy i grunty leśne w ha	Pozostałe grunty (pod zabudowania, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz inne użytki) w ha
			Razem	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe		
Ogółem – powierzchnia administracyjna miasta	Rok	1	2	3	4	5	6	7	8
	2001	3822	2052	1216	19	733	84	1085	685
	2002	3822	2057	1215	19	735	88	1078	687
	2003	3822	2059	1216	19	735	89	1077	686
Gospodarstwa indywidualne ^{a)}	2001	1645	1294	807	18	421	48	150	201
	2002	2982	1742	1063	18	578	83	1036	204
	2003	2976	1738	1056	18	582	82	1036	202
Pozostała powierzchnia ^{b)}	2001	2177	758	409	1	312	36	935	484
	2002	840	315	152	1	157	5	42	483
	2003	846	321	160	1	153	7	41	484

^{a)} Powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych łącznie z indywidualnymi działkami rolnymi, ogrodami działkowymi, wspólnotami i gruntami gminnymi.

^{b)} Gospodarstwa państwowe (łącznie z gospodarstwami rolnymi Skarbu Państwa), spółdzielnie produkcji rolniczej, gospodarstwa spółek sektora publicznego i sektora prywatnego, własności komunalnej oraz pozostałe grunty, nie stanowiące gospodarstw rolnych.

9.4 Struktura własności gruntów.

Gmina Siewierz, podobnie jak powiat będziński, charakteryzuje się prywatną własnością gruntów. Według danych 52 % powierzchni gruntów gminy Siewierz jest w posiadaniu osób fizycznych (45 % w mieście Siewierz i 59 % w gminie). Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości stanowią 0.02 %. Podobnie przedstawia się sytuacja

gruntów wchodzących w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa – 0.02 % oraz gruntów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa – 0.02 %.

Znaczy udział w ogólnej powierzchni gminy Siewierz – 10 % (w pow. miasta Siewierz – 30 %) stanowią grunty będące w zarządzie Spółki dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno – Gruntowej w Siewierzu, dla której w 1999 r. został ustanowiony przez Sąd Rejonowy w Zawierciu kurator. Stan prawny tych gruntów jest nieuregulowany. Toczące się od 1993 r. w tej sprawie postępowania administracyjne i sądowe nie zostały do obecnej chwili ostatecznie zakończone.

Stosunki własnościowe na terenie miasta i gminy przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

TABELA NR 17

	Miasto w ha	Gmina w ha
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	178	31
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe	26	2092
Grunty wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa	133	74
Grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych	358	184
Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	18	4
Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym państwowych osób prawnych	3	86
Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	50	193
Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	-	6
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	1070	3705
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	659	880

Grunty spółdzielni	7	11
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	12	22
Grunty spółek prawa handlowego	35	51
Grunty partii politycznych i stowarzyszeń	2	-
Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości	130	98
Grunty gminne w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	2	-
Wspólnoty gruntowe	1138	76

Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości stanowią grupy użytkowane rolniczo (41 %), grunty zabudowane i zurbanizowane (17 %), i grunty pod urządzeniami komunikacji (42 %).

Z przedstawionych wykazów daje się zaobserwować wzrost powierzchni gruntów stanowiących mienie komunalne. Wzrost ten spowodowany jest trwającym procesem komunalizacji mienia ogólnonarodowego oraz, w mniejszym zakresie, nabywaniem własności nieruchomości w drodze czynności cywilnoprawnych.

Dotyczy on zarówno gruntów użytkowanych rolniczo, jak i gruntów zabudowanych i zurbanizowanych oraz gruntów pod urządzeniami.

9.5. Rynek nieruchomości i nieruchomości w gminie.

W okresie od stycznia 2003 r. do maja 2004 r. w obrocie cywilnym odnotowano zawarcie 97 umów cywilnoprawnych, których przedmiotem były nieruchomości położone w gminie Siewierz, stanowiące własność różnych osób, w tym gminy Siewierz.

Zdecydowanie większa ilość transakcji handlowych obejmujących nieruchomości położone w Wojkowicach Kościelnych wynika z faktu budowy węzła w Podwarpiu i pasa drogowego drogi ekspresowej S – 1 relacji Pyrzowice – Podwarpie.

Cywilnoprawny obrót gruntami komunalnymi w okresie od 2001 r. do 2004 r. odbywał się na podstawie planów wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości (plan na lata 2001 – 2002 i plan na lata 2003 – 2004) oraz podjętych uchwał Rady Miejskiej w Siewierzu.

Łącznie w latach 1999 – 2004 zostało zawartych 25 umów, z czego 9 umów obejmowało nieruchomości położone w gminie i 16 umów, których przedmiotem były nieruchomości położone w mieście Siewierz.

Istotnym i znaczącym sposobem nabywania mienia komunalnego była komunalizacja gruntów Skarbu Państwa, odbywająca się na podstawie przepisów Ustawy z dnia 10 maja 1990r. – przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych. Powierzchnia skomunalizowanych gruntów stanowi obecnie 99 % ogólnej powierzchni gruntów gminnych.

Przyrost i ubytek gruntów komunalnych obrazuje poniższa tabela nr 18.

TABELA NR 18¹⁾ Obrót gruntami komunalnymi.

Wyszczególnienie		Powierzchnia gruntów skomunalizowanych w ha			
		Ogółem	Z tego		
			Z prawa mocy	Na wniosek gminy	W obrocie cywilnoprawnym
0		1	2	3	4
Ogółem	1998	152.9	129.2	21.2	2.5
	1999	163.6	138.9	21.1	3.6
	2000	184.8	159.5	21.1	4.2
	2001	201.1	175.1	21.1	4.9
	2002	215.7	190.2	21.1	4.4
	2003	227.1	200.8	21.1	5.2
	2004	227.8	204.5	21.1	2.2
Przyrost w ciągu roku	1999	11.0	9.9	-	1.1
	2000	24.4	23.8	-	0.6
	2001	17.5	16.5	-	1.0
	2002	15.1	15.1	-	-
	2003	14.4	12.8	-	1.6
	2004	4.5	4.4	-	0.1
Ubytek w ciągu roku	1999	0.3	0.2	0.1	-
	2000	3.2	3.2	-	-
	2001	1.2	0.9	-	0.3

	2002	0.5	-	-	0.5
	2003	3.0	2.2	-	0.8
	2004	3.8	0.7	-	3.1

¹⁾Stan na dzień 31 grudnia 2004 r.

10. Budżet Gminy

Konstytucja przewiduje, że gminy realizują swoje zadania, finansując je z dochodów własnych, subwencji ogólnej i dotacji. Przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określają:

- źródła dochodów,
- zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej,
- zasady i tryb udzielania dotacji.

10.1. Dochody budżetu.

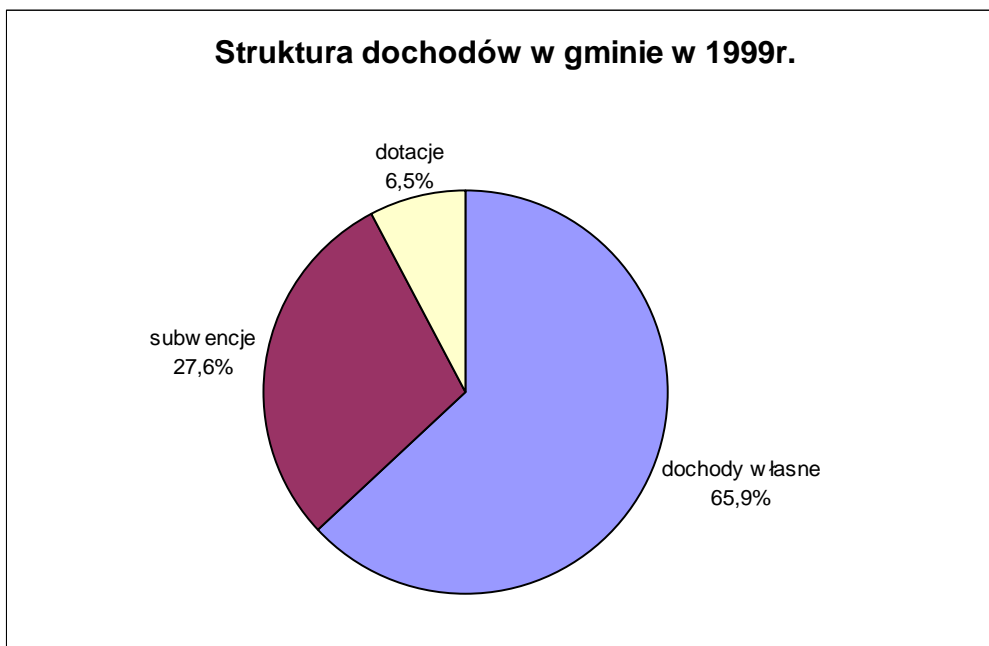
Idealny wskaźnik wykonania dochodów wynosi 100 % i jest możliwy do osiągnięcia jedynie w przypadku precyzyjnego planowania dochodów. Wykonanie dochodów gminy w latach 1999 - 2003 przedstawia tabela:

TABELA NR 19

Rok	Plan	Wykonanie	% wykonania planu
1999	12.874.355	14.207.128	110,35 %
2000	13.830.915	14.263.247	103,13 %
2001	21.159.926	21.293.097	100,63 %
2002	16.211.353	17.528.123	108,12 %
2003	17.365.896	17.806.037	102,53 %

Struktura dochodów ogółem w gminie w 1999 roku przedstawia się następująco:

WYKRES NR 5

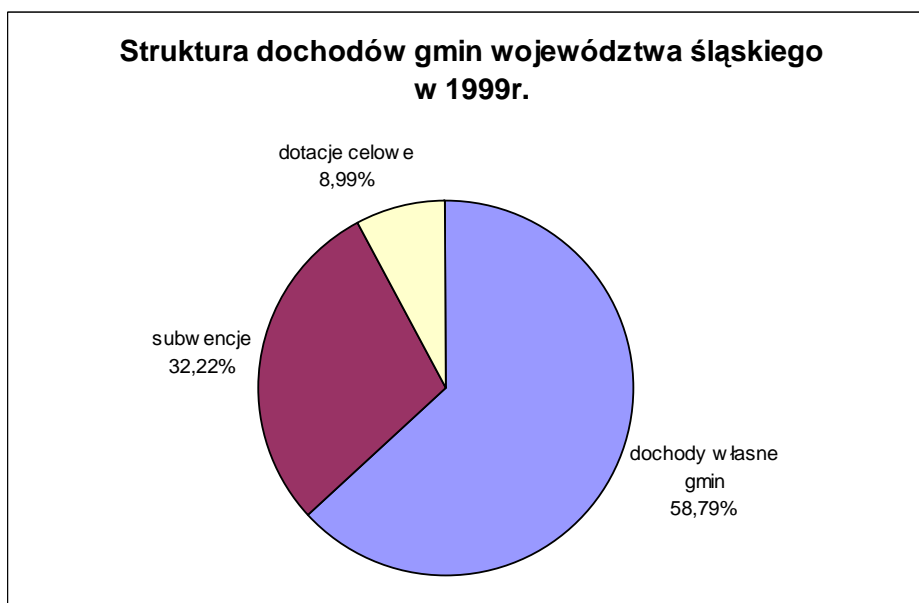

Głównym źródłem dochodów w gminie były:

- dochody własne - 65,9 %,
- subwencje - 27,6 %,
- dotacje celowe - 6,5 %.

Struktura dochodów gmin województwa śląskiego w 1999 r. przedstawiała się następująco:

WYKRES NR 6

Poniżej omówiona zostanie realizacja dochodów własnych gminy, które podzielono na pięć grup, a mianowicie:

- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
- podatki (rolny, leśny, od nieruchomości, od środków transportowych, od spadków i darowizn, karta podatkowa),
- opłaty (skarbowe, eksploatacyjne, targowe),
- dochody z majątku gminy,
- pozostałe dochody.

Realizacja dochodów własnych gminy w 1999 r. przedstawiała się następująco:

TABELA NR 20

Wyszczególnienie	Plan /w zł/	Wykonanie /w zł/	Wskaźnik w % 3:2	Struktura w %
1	2	3	4	5
Dochody własne,	8.041.173	9.365.186	116,46	100%
w tym:				
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	3.197.183	3.182.832	99,55%	33,99%
- podatki	3.269.200	3.427.080	104,83%	36,59%
- opłaty	1.125.000	1.880.971	167,20%	20,08%
- dochody z majątku gminy	93.000	199.133	214,12%	2,13%
- pozostałe dochody	356.790	675.170	189,23%	7,21%

Realizacja dochodów własnych w gminach województwa śląskiego w 1999 r. przedstawiała się następująco:

Dochody własne 100,00 %,

w tym:

- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa 40,23 %,
- podatki 31,39 %,
- opłaty 8,12 %,
- dochody z majątku gminy 7,83 %,
- pozostałe dochody 12,43 %.

Na wysokość dochodów własnych w gminie największy wpływ miały podatki. Drugim bardzo ważnym źródłem dochodów własnych były udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Kolejną pozycję w strukturze dochodów własnych zajmują opłaty.

Wpływy z tytułu podatków w gminie były o 5,2 % wyższe od średnich udziałów we wpływach gmin w województwie śląskim, mimo iż stawki podatkowe w gminie wynoszą średnio 75 % górnych stawek podatkowych.

Wpływy z tytułu opłat w gminie były o 11,96 % wyższe od pozycji opłat w strukturze dochodów gmin woj. śląskiego. Spowodowane jest to tylko tym, iż przedsiębiorstwa górnicze znajdujące się na terenie gminy płacą opłatę eksploatacyjną, a w gminach górniczych kopalnie zalegają z wpłatami z tytułu opłaty eksploatacyjnej. Zwiększone wpływy wystąpiły również z tytułu opłaty skarbowej, w związku ze sprzedażą dużej liczby nieruchomości.

Dochód ogółem na jednego mieszkańca w 1999 r. wyniósł 1.155,52 zł i stanowił 96,98 % przeciętnego dochodu na jednego mieszkańca wyliczonego dla wszystkich gmin w kraju (dochód na jednego mieszkańca w kraju 1.191,48 zł).

Struktura dochodów ogółem w gminie w 2000 r. przedstawia się następująco:

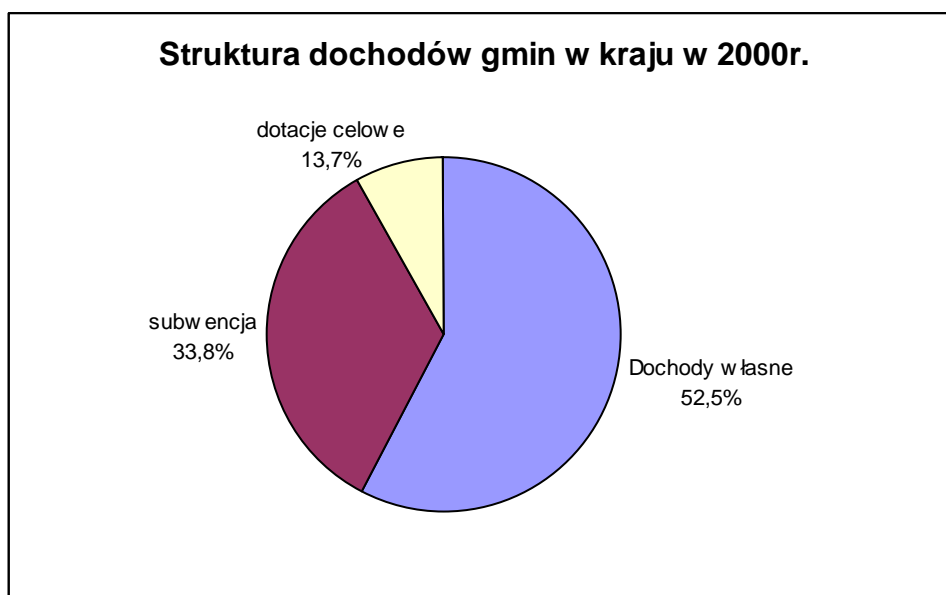
WYKRES NR 7

Głównym źródłem dochodów w gminie były:

- dochody własne – 61,5 %,
- subwencje – 28,8 %,
- dotacje celowe – 9,7 %.

Struktura dochodów gmin w kraju – według źródeł ich pochodzenia w 2000 r. przedstawiała się następująco:

WYKRES NR 8

Dochody własne gminy w strukturze dochodów stanowiły o 9% więcej, niż średnio dochody własne gmin w kraju. Subwencja ogólna dla gminy w strukturze dochodów stanowiła o 5 % mniej niż średnia gmin w kraju. Dotacje celowe dla gminy w strukturze dochodów stanowiły o 4 % mniej niż średnia gmin w kraju.

W grupie dochodów własnych gminy udział w strukturze zrealizowanych wpływów z poszczególnych tytułów przedstawiał się następująco:

TABELA NR 21

Wyszczególnienie	Plan /w zł/	Wykonanie /w zł/	Wskaźnik w % 3:2	Struktura w %
1	2	3	4	5
Dochody własne,	8.118.800	8.770.130	108,02 %	100,00 %
w tym:				
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	3.092.904	2.770.266	89,57 %	31,59 %
- podatki	3.264.400	3.679.359	112,71 %	41,95 %
- opłaty	1.230.000	1.548.349	125,88 %	17,65 %
- dochody z majątku gminy	182.296	179.438	98,43 %	2,05 %
- pozostałe dochody	349.200	592.718	169,74%	6,76%

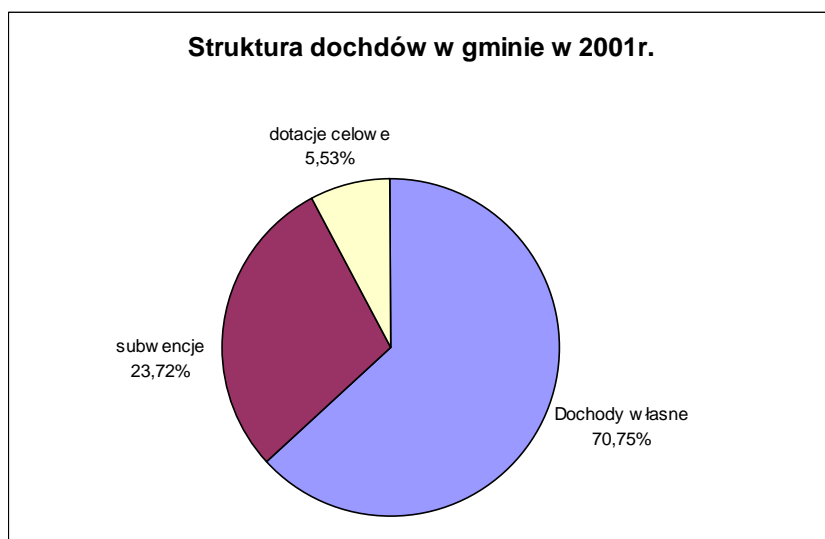
Struktura dochodów własnych w gminach w kraju przedstawiała się następująco:

- udziały we wpływach stanowiących
dochód budżetu państwa 30,3 %,
- podatki 29,8 %,
- opłaty 7,2 %,
- dochody z majątku gminy 15,1 %,
- pozostałe dochody 17,6 %.

Wpływy z tytułu podatków w strukturze dochodów własnych gminy były o 12,15 % wyższe od udziałów podatku w strukturze dochodów własnych gmin w kraju. Wpływy z tytułu opłat w strukturze dochodów własnych gminy były o 10,45 % wyższe od udziału opłat w strukturze dochodów własnych gmin w kraju. Dochody z majątku gminy w strukturze dochodów własnych gminy były o 13,05 % niższe od udziałów dochodów własnych z majątku gminy w gminach kraju. Dochód ogółem na jednego mieszkańca w 2000 r. wyniósł 1.159,05 zł i stanowił 91,08 % przeciętnego dochodu na jednego mieszkańca wyliczonego dla wszystkich gmin w kraju. Dochód na jednego mieszkańca w kraju wyniósł 1.272,5 zł.

Struktura dochodów ogółem w gminie w roku 2001 przedstawia się następująco:

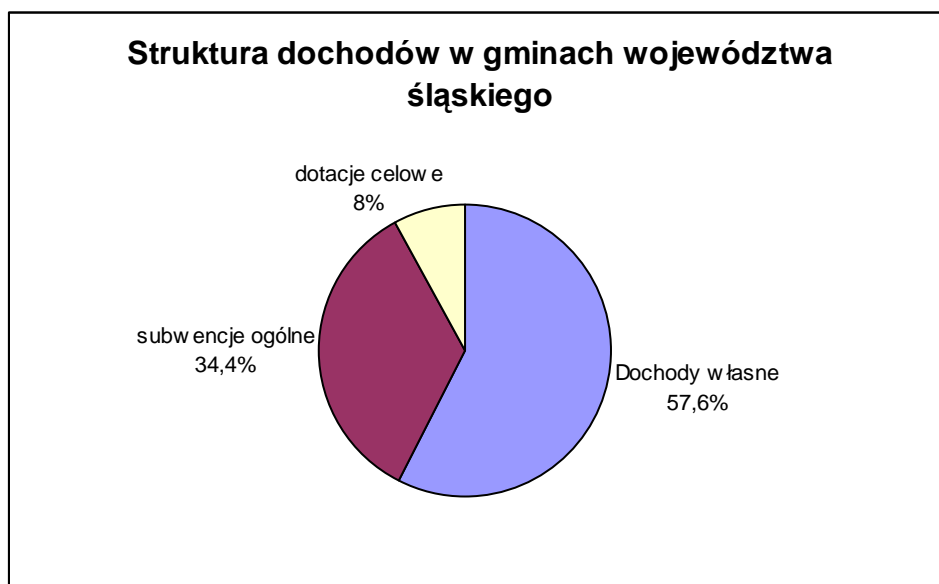
WYKRES NR 9

Głównym źródłem dochodów w gminie były dochody własne na poziomie 70,75 %, subwencje stanowiły 23,72 %, a dotacje 5,53 %.

W gminach województwa śląskiego struktura dochodów kształtowała się następująco:

WYKRES NR 10

Dochody własne gminy w strukturze dochodów stanowiły o 13,15 % więcej, niż średnio dochody własne gmin województwa śląskiego. Subwencja ogólna dla gminy w strukturze dochodów stanowiła o 10,68 % mniej niż średnia gmin województwa śląskiego. Dotacje celowe dla gminy w strukturze dochodów stanowiły o 2,47 % mniej niż średnia gmin województwa śląskiego.

W grupie dochodów własnych gmin udział w strukturze zrealizowanych wpływów z poszczególnych tytułów przedstawiał się następująco:

TABELA NR 22

Wyszczególnienie	Plan /w zł/	Wykonanie /w zł/	Wskaźnik w % 3:2	Struktura w %
1	2	3	4	5
Dochody własne, w tym:	9.945.271	10.120.597	101,18%	100,00%
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	2.984.348	2.779.392	93,13%	27,46%
- podatki	4.556.000	4.886.596	107,26%	48,28%
- opłaty	980.000	1.045.146	106,65%	10,33%
- dochody z majątku gminy	200.700	228.204	113,70%	2,26%
- pozostałe dochody	1.224.223	1.181.259	96,49%	11,67%
- likwidacja konta inwestycyjnego	4.943.332	4.943.332	100,00%	

W 2001 r. dochody gminy zostały powiększone o kwotę 4.943.332 zł w związku ze zmianą przepisów prawnych, dotyczących finansowania kosztów realizacji inwestycji. Do końca roku 2000 inwestycje były finansowane z wydzielonego rachunku bankowego. W 2001 r. inwestycyjny rachunek bankowy został zlikwidowany i środki zgromadzone na tym rachunku zostały przebrane na rachunek budżetu gminy i zwiększyły dochody budżetu w 2001 r.

W celu uzyskania porównywalnych danych, dochody własne skorygowano o kwotę środków z rachunku inwestycyjnego.

Struktura dochodów własnych gmin województwa śląskiego w 2001 r. przedstawia się następująco:

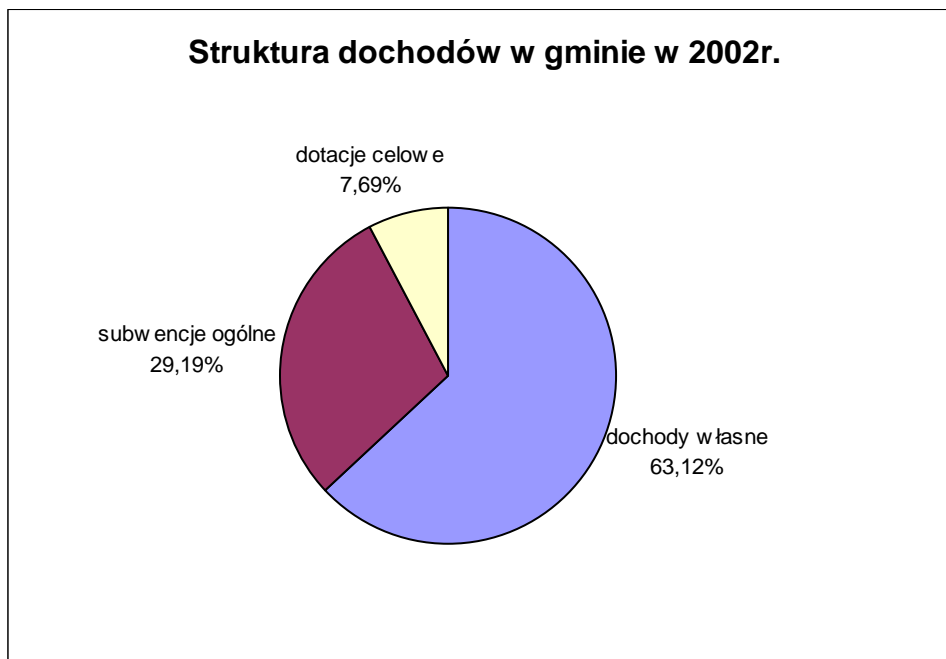
Dochody własne	100 %,
w tym:	
– udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	34,6 %,
– podatki	38,1 %,
– opłaty	5,7 %,
– dochody z majątku gminy	6,9 %,
– pozostałe dochody	14,7 %.

Wpływy z tytułu podatków w strukturze dochodów własnych gminy były o 10,18 % wyższe od udziału podatków w strukturze dochodów własnych gmin w województwie śląskim. Wpływy z tytułu udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w strukturze dochodów własnych gminy były o 7,14 % niższe niż w gminach województwa śląskiego.

Dochód ogółem na jednego mieszkańca w 2001 r. wyniósł 1.331,96 zł i stanowił 65,04 % dochodu na jednego mieszkańca województwa śląskiego (2.048 zł).

Struktura dochodów ogółem w gminie w roku 2002 przedstawia się następująco:

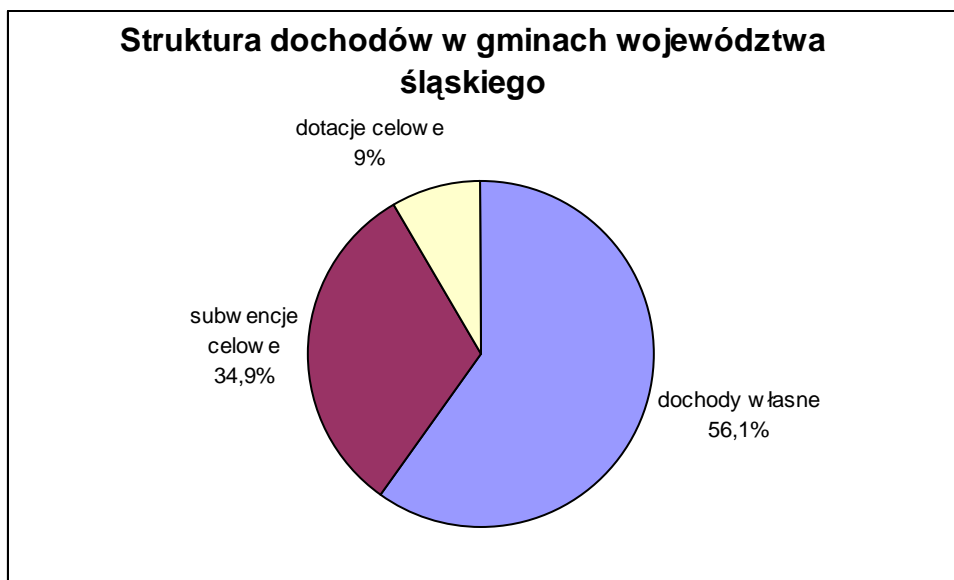
WYKRES NR 11

Głównym źródłem dochodów w gminie były dochody własne 63,12 %, subwencje stanowiły 29,19 %, a dotacje 7,69 %.

W gminach województwa śląskiego struktura dochodów kształtowała się następująco:

WYKRES NR 12

Dochody własne gminy w strukturze dochodów stanowiły o 7,02 % więcej niż średnio dochody własne gmin województwa śląskiego. Subwencja ogólna dla gminy w strukturze dochodów stanowiła o 5,71 % mniej niż średnia gmin województwa śląskiego. Dotacje

celowe dla gminy w strukturze dochodów stanowiły o 1,31 % mniej niż średnia gmin województwa śląskiego.

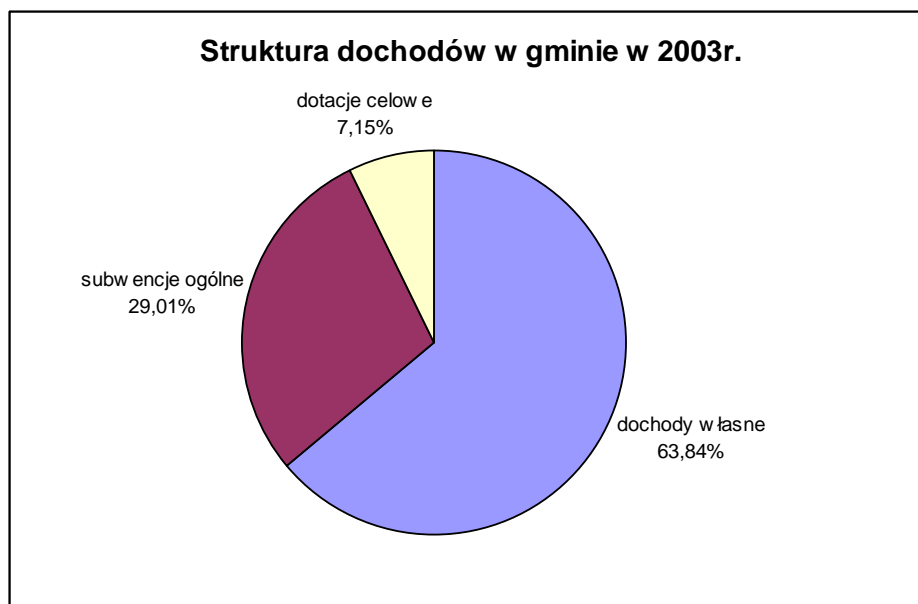
W grupie dochodów własnych gminy udział w strukturze zrealizowanych wpływów z poszczególnych tytułów przedstawiał się następująco:

TABELA NR 23

Wyszczególnienie	Plan /w zł/	Wykonanie /w zł/	Wskaźnik w % 3:2	Struktura w %
1	2	3	4	5
Dochody własne,	9.734.273	11.065.102	113,67%	100,00%
w tym:				
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	2.763.584	2.692.884	97,44%	24,34%
- podatki	4.859.000	5.776.543	118,88%	52,20%
- opłaty	1.035.000	1.507.266	145,63%	13,62%
- dochody z majątku gminy	178.760	197.579	110,53%	1,79%
- pozostałe dochody	897.929	890.830	99,21%	8,05%

Tak jak w latach ubiegłych, wpływy z tytułu podatków w strukturze dochodów własnych gminy stanowiły kluczową pozycję w dochodach własnych gminy. Dochód ogółem na jednego mieszkańca w 2002 r. wyniósł 1.437,56 zł i był o 7,9 % wyższy niż w roku ubiegłym. Struktura dochodów ogółem w gminie w roku 2003 przedstawia się następująco:

WYKRES NR 13

Głównym źródłem dochodów w gminie były dochody własne 63,84 %, subwencje 29,01 %, a dotacje 7,15 %.

W gminach województwa śląskiego struktura dochodów kształtowała się następująco:

WYKRES NR 14

Dochody własne gminy w strukturze dochodów stanowiły o 7,54 % więcej niż średnie dochody własne gmin województwa śląskiego. Subwencja ogólna dla gminy stanowiła 7,09% mniej niż średnia gmin województwa śląskiego. Dotacje celowe dla gminy w strukturze dochodów stanowiły o 0,45 % mniej niż średnia gmin województwa śląskiego.

W grupie dochodów własnych gminy udział w strukturze zrealizowanych wpływów z poszczególnych tytułów przedstawiał się następująco:

TABELA NR 24

Wyszczególnienie	Plan /w zł/	Wykonanie /w zł/	Wskaźnik w % 3:2	Struktura w %
1	2	3	4	5
Dochody własne,	10.927.238	11.368.026	104,03 %	100,00 %
w tym:				
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	3.383.866	3.474.919	102,69 %	30,57 %
- podatki	5.802.000	5.520.738	95,15 %	48,56 %
- opłaty	1.036.000	1.295.904	125,09 %	11,40 %
- dochody z majątku gminy	184.492	376.514	204,08 %	3,31 %
- pozostałe dochody	520.880	699.951	134,38 %	6,16 %

Wpływy podatków w strukturze dochodów własnych gminy stanowiły kluczową pozycję w dochodach własnych. Kolejne miejsce w strukturze zajmują udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Dochód ogółem na jednego mieszkańca w 2003 r. wyniósł 1.455,45 zł i był 1,2 % wyższy niż w roku poprzednim.

Wynikająca różnica w udziale procentowym poszczególnych pozycji w dochodach ogółem, jak również w dochodach własnych, jest spowodowana zmianami w polityce finansów publicznych państwa. Polityka podatkowa gminy od kilku lat nie zmienia się. Stawki podatkowe są ustalone średnio na poziomie 75 % górnych stawek podatkowych, by zachęcić inwestorów do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie. Polityka ta jest słuszna, na co wskazuje przeprowadzona analiza pozwalająca stwierdzić, iż dochody własne w gminie są wyższe od średnich dochodów własnych gmin województwa śląskiego od 7,02 % do 13,15 %.

Sytuacja finansowa gminy jest zatem stabilna, dochody własne stanowią pozycję dominującą w dochodach ogółem, co pozwala na długotrwałe planowanie zadań inwestycyjnych.

W 2000 r. nastąpiła zmiana przepisów prawnych – z opłaty skarbowej wydzielono podatek od czynności cywilno – prawnych. Powstały wówczas dwie ustawy: o opłacie

skarbowej i o podatku od czynności cywilno-prawnych. W związku z gorszymi wynikami gospodarczymi w III i IV kw. 2000r. rząd przedstawił poprawki do ustawy budżetowej na 2001 r. W związku z autopoprawką rządu do budżetu jednostkom samorządu terytorialnego zmniejszono pierwotnie planowaną kwotę subwencji i planowaną kwotę udziałów gmin w podatku od osób fizycznych. Ostatecznie kwota udziałów gminy w podatku od osób fizycznych na planowane 2.884.348 zł spadła do 2.591.664 zł, co stanowi 89,8 % planu. Na sytuację finansową gmin w 2000 r. istotny wpływ miało wprowadzenie nowego systemu wynagradzania nauczycieli wynikającego ze znowelizowanej ustawy Karta Nauczyciela. Skalkulowana przez Ministerstwo Finansów kwota subwencji oświatowej nie pokryła niezbędnych do sfinansowania podwyżek płac nauczycieli. Środki te Ministerstwo Finansów przekazało samorządom w 2001 r.. Ustawą z dnia 10 października 2002 r. o zmianie ustawy o podatku rolnym od 2003 r. zmieniono przedmiot opodatkowania podatkiem rolnym. Opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych. Ustawa wprowadziła dwie stawki podatkowe dla podatku rolnego : od gospodarstw rolnych od 1 ha przeliczeniowego gruntów i od pozostałych gruntów od 1 ha fizycznego.

Dotychczas grunty do 1 ha były opodatkowane podatkiem od nieruchomości od 1 m². W związku z tym, iż w gminie przeważają grunty klasy V i VI, a zgodnie z ustawą grunty te są zwolnione z podatku, gmina w 2003 r. uzyskała mniejsze wpływy z tego tytułu. W 2002r. wpływy z tytułu podatków stanowiły 52,20 % udziału w strukturze dochodów własnych, a w 2003 r. obniżyły się do 48,56 %.

10.2. Wydatki budżetu.

W strukturze działowej wydatków gminy przeważały wydatki na: oświatę – 50,4 %, administrację – 14,11 %, transport – 8,08 %, opiekę społeczną – 8,39 %, gospodarkę komunalną – 6,70 %, kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego – 6,56 %. W 2003 r. wydatki w tych 6 działach stanowiły 94,24 % ogółu wydatków gminy.

Subwencja oświatowa przekazana z budżetu państwa nie pokrywa wydatków bieżących gminy na oświatę, co przedstawia tabela:

TABELA NR 25

	1999	2000	2001	2002	2003
Wydatki na oświatę*	4.570.251	5.435.566	5.939.755	6.461.860	7.001.400
Subwencja oświatowa	3.206.553	3.202.478	4.131.642	4.305.378	4.435.102
% pokrycia wydatków	70,16 %	58,92 %	69,56 %	66,63 %	63,35 %

* Wydatki na oświatę pomniejszone o wydatki na utrzymanie przedszkoli.

Według opracowania Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach subwencja oświatowa przekazana z budżetu państwa pokryła wydatki gmin w województwie śląskim:

w 1999 r. w 62,6 %,

w 2000 r. w 55,2 %,

w 2001 r. w 59,4 %.

To, że w gminie subwencja w większym stopniu pokrywa wydatki na oświatę, spowodowane jest przeprowadzeniem w 2003 r. zmian organizacyjnych funkcjonowania jednostek oświatowych w gminie. Niemniej jednak, w celu racjonalnego wydatkowania środków budżetowych niezbędne będą dalsze zmiany organizacyjne w oświacie w gminie. Z przedstawionej analizy dochodów i wydatków gminy wynika, że gmina bez ograniczania wydatków bieżących może każdego roku przeznaczyć na zadania inwestycyjne od 13 – 15 % budżetu. Tak było w latach 1999 – 2001 r.

W 2002 r. do planu wydatków budżetowych wprowadzono dwa duże zadania inwestycyjne w Siewierzu (budowa kanalizacji sanitarnej i budowa hali sportowej). Proces przygotowawczy tych inwestycji zaczął się wydłużać w związku z odwoływaniem się kilku mieszkańców gminy od decyzji Starosty w sprawie pozwolenia na budowę. W związku z tym wydatki inwestycyjne w latach 2002–2003 znacznie się obniżyły, stanowiąc około 5 % wydatków gminy. Po wyczerpaniu środków prawnych inwestycje będą realizowane, ponieważ w budżecie są zabezpieczone środki finansowe na ich realizację.

10.3. Program zrealizowanych i kontynuowanych inwestycji gminnych i remontów

W poniższej tabelce wyszczególnione zostały inwestycje i remonty zrealizowane w gminie Siewierz w latach 1999 – 2004.

TABELA NR 26 Inwestycje i remonty prowadzone w gminie Siewierz w latach 1999-2004.

Lp.	Nazwa inwestycji	Źródła finansowania	
		budżet gminy	źródła zewnętrzne
Rok 1999			
1.	Prasa do zgniatania odpadów	✓	
2.	Wiata garażowa dla OSP Osiedle	✓	
3.	Wodociąg w Żeliszawicach	✓	
4.	Zakup wiat przystankowych 7 szt.	✓	
5.	Zabezpieczenie ruin zamku w Siewierzu	✓	✓
6.	Wykonanie przebudowy tłuczniowej na ul. Wiklinowej	✓	
7.	Zagospodarowanie placu rekreacyjno sportowego w Wojkowicach Kościelnych	✓	
8.	Zagospodarowanie placu sportowego w Siewierzu	✓	
9.	Zagospodarowanie placu sportowego w Dziewkach	✓	
10.	Zagospodarowanie placu zabaw w Wojkowicach, Piwoni, Leśniakach, Siewierzu (tzw. Szuby)	✓	
11.	Budowa parkingu przy Szkole Podstawowej w Siewierzu	✓	
12.	Remont i poszerzenie drogi Podwarpie – Tuliszków	✓	
13.	Remont instalacji elektrycznej w Szkole Podstawowej w Siewierzu	✓	
14.	Remont drzwi w Szkole Podstawowej w Dziewkach	✓	
15.	Remont instalacji elektrycznej w Szkole Podstawowej w Dziewkach	✓	
16.	Wymiana okien w Szkole Podstawowej w Żeliszawicach	✓	
17.	Wymiana okien w Domu Nauczyciela w Żeliszawicach	✓	
18.	Remont w Szkole Podstawowej w Wojkowicach Kościelnych	✓	
19.	Remont w Szkole Podstawowej w Dziewkach	✓	
20.	Remont dachu w Szkole Podstawowej w Siewierzu	✓	
21.	Remont instalacji elektrycznej i roboty remontowe w Szkole Podstawowej w Siewierzu	✓	
22.	Wydatki związane z uruchomieniem Gimnazjum w Siewierzu	✓	
Rok 2000			
1.	Opracowanie projektu ekologicznego zamknięcia składowiska	✓	✓
2.	Remont budynku „Dom Książki” w Siewierzu	✓	
3.	Wymiana okien w budynku w Wojkowicach Kościelnych	✓	
4.	Roboty zabezpieczające ruiny Zamku w Siewierzu – etap III	✓	
5.	Remont instalacji elektrycznej oraz malowanie pomieszczeń w Szkole Podstawowej w Brudzowicach	✓	
6.	Remont sanitariatów, instalacja przeciwpożarowa Szkoły Podstawowej w Wojkowicach Kościelnych	✓	

7.	Smarowanie pokryć dachowych – Szkoła Podstawowa w Siewierzu	✓	
8.	Remont sanitariatów oraz malowanie sal lekcyjnych – Szkoła Podstawowa w Sulikowie	✓	
9.	Budowa parkingu przy Urzędzie Miasta i Gminy Siewierz	✓	
10.	Remont boiska sportowego przy Liceum Ogólnokształcącym w Siewierzu	✓	
11.	Budowa ulicy Miodowej w Siewierzu	✓	
12.	Ekologiczne zamknięcie składowiska odpadów	✓	✓
13.	Remont boiska sportowego do koszykówki przy LO w Siewierzu	✓	
14.	Budowa drogi transportu rolniczego Leśniaki – Żeliszawice etap II	✓	
15.	Remont ulicy Kościuszki w Siewierzu	✓	
16.	Adaptacja pomieszczeń OSP w Siewierzu dla Jednostki Ratowniczo - Gaśniczej	✓	
17.	Opracowanie projektu oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej dla Gminy Siewierz etap I	✓	
Rok 2001			
1.	Adaptacja pomieszczenia mieszkalnego na salę lekcyjną w Szkole Podstawowej w Sulikowie	✓	
2.	Remont parkietu w sali gimnastycznej oraz remont sanitariatów w Szkole Podstawowej w Wojkowicach Kościelnych	✓	
3.	Modernizacja kuchni w Szkole Podstawowej w Siewierzu	✓	
4.	Malowanie pomieszczenia po wymianie instalacji elektrycznej w Szkole Podstawowej w Żeliszawicach	✓	
5.	Przebudowa przejścia dla pieszych od ul. Częstochowskiej do ul. Piłsudskiego w Siewierzu	✓	
6.	Budowa ulicy Miodowej w Siewierzu – etap II	✓	
7.	Remont mostu nad Przemszą w ciągu ul. Mostowej w Siewierzu	✓	
8.	Zagospodarowanie terenu „Rejentowskich Gór” w Siewierzu	✓	
9.	Zagospodarowanie targowiska miejskiego między ul. Piłsudskiego i Bohaterów w Siewierzu	✓	
10.	Roboty zabezpieczające ruiny zamku w Siewierzu – etap IV	✓	
11.	Opracowanie projektu wraz wykonaniem sali gimnastycznej w Brudzowicach	✓	
Rok 2002			
1.	Wykonanie podbudowy i odwodnienia drogi zlokalizowanej w Brudzowicach	✓	
2.	Zagospodarowanie targowiska miejskiego między ul. Piłsudskiego i Bohaterów w Siewierzu	✓	
3.	Remont mostu nad rzeką Przemszą w Siewierzu	✓	
4.	Wykonanie nawierzchni asfaltowych ulic: Krasickiego, Zbożowej i w Wrężynie w Gminie Siewierz	✓	
5.	Remont pomnika przy Placu Wojska Polskiego w Siewierzu	✓	
6.	Budowa szamba szczelnego oraz wykonanie ogrodzenia przy remizie OSP w Żeliszawicach	✓	
7.	Opracowanie projektu hali sportowej przy Gimnazjum i Szkole	✓	

	Podstawowej nr 1 w Siewierzu		
8.	Roboty remontowo – budowlane w pomieszczeniach budynku Urzędu Miasta i Gminy Siewierz	✓	

Rok 2003

1.	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej przedsięwzięć termomodernizacyjnych dla Zespołu Szkół w Żeliszawicach	✓	
2.	Budowa parkingu wraz z budową odwodnienia w Żeliszawicach	✓	
3.	Budowa oczyszczalni ścieków o przepustowości 966m ³ /d w Siewierzu	✓	✓
4.	Dostawa koparki cyfrowej dla Urzędu Miasta i Gminy Siewierz	✓	
5.	Dostawa sprzętu komputerowego	✓	

Rok 2004

1.	Kanalizacja sanitarna w Siewierzu – etap I	✓	✓
2.	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej „Kanalizacji sanitarnej w Siewierzu – etap II”	✓	
3.	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Żeliszawicach	✓	✓
4.	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej „Boisko w Sulikowie”	✓	
5.	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej „Zintegrowanego Posterunku Służb Ratowniczych”	✓	
6.	Przebudowa wejścia do budynku	✓	

Jak wynika z powyższej tabelki w latach 1999 - 2004 cztery zadania inwestycyjne uzyskały wsparcie finansowe z zewnętrznych źródeł finansowych. Na uwagę zasługuje fakt, że dwa z nich miały miejsce w 2000 roku (poz. 1, 12). Po jednej z dofinansowanych inwestycji miały miejsce w roku 1999 (poz. 7) oraz w 2003 roku (poz. 3). Przedsięwzięcie *Zabezpieczenie ruin zamku w Siewierzu* dofinansowane zostało ze środków Prezesa Rady Ministrów, a *Opracowanie projektu ekologicznego zamknięcia składowiska* oraz *Ekologiczne zamknięcie składowiska odpadów* ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Będzinie. Realizowana w latach 2003 - 2005 inwestycja *Budowa oczyszczalni ścieków o przepustowości 966m³/d w Siewierzu* finansowana jest, oprócz środków własnych, przez Fundację EkoFundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz przez Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Będzinie. Natomiast budowę *Kanalizacji Sanitarnej w Siewierzu – etap I* dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Będzinie. Również *Termomodernizacja Zespołu Szkół w Żeliszawicach* jest

współfinansowana przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Będzinie. Przedsięwzięcia przedstawione w powyższej tabeli wpisane są w zadania własne i zlecone gminy. Wszystkie działania realizują cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2000-2006, w szczególności Priorytet strategiczny nr 2: *Zwiększenie efektywności ochrony środowiska i rewitalizacji obszarów zdegradowanych*, Priorytet strategiczny nr 4: *Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, rekreacji i turystyki w powiecie*, Priorytet strategiczny nr 6: *Rozwój infrastruktury terenów wiejskich i podmiejskich oraz redystrybucji produktów rolnych*. Realizowane przez gminę Siewierz zadania są również zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000- 2015. Przedsięwzięcia te przyczyniają się do osiągnięcia w szczególności następujących celów:

- rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego,
- poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu.

11. Ogólna ocena stanu gminy

W gminie istnieje wiele różnorodnych, niezaspokojonych dotąd potrzeb społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych, ekologicznych, edukacyjnych, kulturowych. Niezbędnym elementem w procesie budowy strategii jest przegląd sytuacji i zdobycie wiedzy na temat istniejącego stanu rzeczy. Od właściwego zidentyfikowania sytuacji i jej analizy zależy nie tylko podjęcie właściwych kroków w celu rozwiązania problemów, ale i możliwość sukcesu w zarządzaniu strategicznym.

Niestety, przy ciągłym poczuciu niewystarczających środków finansowych, niedostatecznej kadrze pracowniczej, braku czasu i stałej presji mieszkańców żądających realizacji spraw bieżących, rzadko można postępować innowacyjnie bez improwizacji, zdając sobie sprawę ze złożoności rzeczywistej sytuacji gminy.

Ocena gminy wynikająca z raportu o jej stanie wygląda następująco:

- stan środowiska naturalnego w gminie należy ocenić jako dobry. Na tle stanu środowiska naturalnego województwa śląskiego ocena jest również pozytywna, aczkolwiek istnieją elementy najbardziej degradujące środowisko, tj.:
  - o wysoki poziom niskiej emisji w okresie grzewczym zanieczyszczający atmosferę,

- zdegradowana powierzchnia ziemi w wyniku eksploatacji surowców naturalnych oraz istnienie dzikich wysypisk śmieci,
  - hałas komunikacyjny przy głównych szlakach komunikacyjnych,
- liczba bezrobotnych na terenie gminy ma tendencje wzrostowe. Struktura bezrobocia wskazuje, że największe problemy z zatrudnieniem mają osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym,
- system opieki zdrowotnej jest zadowalający. Liczba wizyt chorych w poradniach wskazuje, że przeciętny mieszkaniec 3-krotnie w ciągu roku odwiedza lekarza, natomiast co czwarty mieszkaniec gminy raz w roku odwiedza stomatologa. Zdecydowanie większy nacisk należałoby położyć tutaj na profilaktykę stomatologiczną,
- w zakresie bezpieczeństwa publicznego niepokój budzi wzrost przestępczości wśród nieletnich, wzrost kradzieży; zagrożeniem jest również ilość zdarzeń drogowych, głównie na trasie DK – 1. Wzrastająca corocznie liczba interwencji w gminie skłania do budowy Zintegrowanego Posterunku Służb Ratowniczych zlokalizowanego w Siewierzu, by zapewnić pogotowiu ratunkowemu dojazd do poszkodowanych w wymaganym czasie. Ponadto budowa obwodnicy i poprawa stanu technicznego drogi DK–1 pozwoli zmniejszyć liczbę wypadków drogowych,
- w zakresie szeroko pojmowanego rolnictwa zauważa się duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych przy małej intensywności gospodarki rolnej. Brakuje również grup producenckich produktu rolnego wysokiej jakości,
- nieregulowany stan prawny nieruchomości powoduje problemy z pozyskiwaniem inwestorów mogących inwestować w gminie,
- w zakresie gospodarki lokalnej stwierdza się brak ośrodka kreującego przedsiębiorczość i zapewniającego kompleksowe doradztwo dla funkcjonujących i powstających firm,
- barierą w rozwoju turystyki jest brak banku informacji o walorach turystycznych gminy, brak koncepcji zagospodarowania zamku w Siewierzu i innych atrakcyjnych turystycznie terenów,
- barierą w rozwoju gospodarki lokalnej jest również niski stopień aktywności społecznej mieszkańców, gdyż bez woli włączenia się społeczeństwa w realizację szeregu przedsięwzięć nie jest to po prostu możliwe,
- oceniając sytuację w zakresie drogownictwa zauważa się brak chodników, zły stan nawierzchni dróg, brak wytyczonych ścieżek rowerowych, brakuje obwodnicy odciążającej zabytkowy Rynek od transportu ciężkiego,

- gospodarka wodno – ściekowa weszła w fazę realizacji, choć zauważa się tutaj szereg mankamentów, np. niewykorzystane zasoby wody pitnej, dwóch administratorów sieci wodociągowej, zdekapitalizowaną sieć wodociagową,
- w zakresie telekomunikacji występuje wyraźny brak sieci teletechnicznej dla połączeń internetowych,
- niezadowolenie mieszkańców wzbudzą godziny otwarcia punktów Poczty Polskiej (za krótkie w stosunku do potrzeb),
- jest potrzeba budynku z mieszkaniami socjalnymi,
- w szkołach brakuje wyposażenia komputerowego,
- problemem jest bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, samotne wychowywanie dzieci,
- brakuje uporządkowanego systemu rejestru zabytków i ich oznakowania,
- niewykorzystane walory turystyczno – rekreacyjne i kulturowe ziemi,
- niskie subwencje oświatowe przekazywane do gminy.

CZĘŚĆ II

ANALIZA MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY SIEWIERZ

1. Uwarunkowania zewnętrzne (szanse i zagrożenia) i wewnętrzne (silne i słabe strony).

Analizując możliwości rozwoju gminy Siewierz wzięto pod uwagę słabe i mocne strony:

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron gminy oraz określenie jej szans i zagrożeń rozwojowych (tzw. Analiza SWOT). Metoda ta pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca również uwagę na pojawiające się z zewnątrz szanse i zagrożenia.

Do sporządzenia listy czynników determinujących rozwój gminy wykorzystano metodę paradelficką, polegającą na niezależnym sporządzeniu przez uczestników warsztatów ankiet a następnie dokonaniu ich oceny i zredukowaniu powtarzających się czynników.

Stosując analizę SWOT każdy uczestnik warsztatów otrzymał zestawy do oceny 0, 1, 2, przy czym przyjęto następujące kryteria ocen:

0 – to czynnik nieistotny dla rozwoju gminy,

1 – to czynnik o znaczeniu przeciętnym dla rozwoju gminy,

2 – to czynnik istotny dla rozwoju gminy.

Przy dalszej pracy uwzględniono te czynniki, które uzyskały wagę 1,5.

Na ogólną liczbę czynników 2.536 wagę powyżej 1,5 uzyskało 1.688. W wyniku pogrupowania czynników zostało ich 632. Na podstawie dyskusji i po przeprowadzeniu kolejnej procedury polegającej na wytypowaniu relacji zachodzących pomiędzy rozpatrywanymi elementami w układach „od wewnątrz na zewnątrz” i „z zewnątrz do wewnątrz” zhierarchizowano listę 46 czynników, które determinują rozwój gminy.

TABELA NR 27

Lp.	CZYNNIK	WAGA
SZANSE		
1	Programy pomocowe kraju i UE	2,0
2	Dobra opinia o gminie, promocja Ziemi Siewierskiej w regionie i kraju, kontakty ogólnopolskie	2,0
3	Wymiana kulturalna i oświatowa w ramach UE, ekspansja na zewnątrz walorów Ziemi Siewierskiej (przyciąganie turystów)	2,0
4	Wykorzystanie twórczych sił mieszkańców Ziemi Siewierskiej do pracy i działalności społecznej, obecność we władzach powiatu i innych	2,0
5	Położenie geograficzne	2,0
6	Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej	2,0
7	Rozwój infrastruktury drogowej, związany z rozbudową Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach	2,0
8	Możliwość powstania centrów logistycznych	2,0
9	Budowa wspólnych programów zwiększających atrakcyjność turystyczną, szczególnie na Szlaku Orlich Gniazd	2,0
ZAGROŻENIA		
10	Brak woli współpracy z władzami gminy, zamknięcie się środowiska siewierskiego na inicjatywy zewnętrzne	2,0
11	Zagrożenia wypadkami i przeładowania komunikacyjne dróg	2,0
12	Długotrwałe i skomplikowane procedury administracyjne związane z uzgadnianiem dokumentów	2,0
13	Niestabilność przepisów	1,9
14	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców	1,9
15	Wzrost zagrożeń cywilizacyjnych	1,8
16	Duża konkurencja ze strony innych gmin w zakresie pozyskiwania środków pomocowych	1,8
SILNE STRONY		
17	Tradycje kupieckie i rzemiosło	2,0
18	Kultywowanie folkloru lokalnego	2,0
19	Posiadanie Planu Rozwoju Lokalnego	2,0
20	Położenie geograficzne gminy na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym	2,0
21	Lokalizacja Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach	2,0

22	Bliskość Zalewu Przeczycko - Siewierskiego i powstanie zbiornika w Kuźnicy Wareżyńskiej	2,0
23	Ochrona środowiska naturalnego gminy	2,0
24	Aktywność i potencjał intelektualny służb samorządowych, szkolnictwa i kultury	2,0
25	Dostępność dla mieszkańców do placówek służby zdrowia i systemów pomocy społecznej	2,0
26	Dobre zaplecze kulturalno - oświatowe oraz przywiązanie do tradycji i historii regionu	2,0
27	Istnienie ludzi kreatywnych, aktywnych, zdolnych, wybitnych, pochodzących ze środowiska siewierskiego	2,0
28	Zasoby mineralne	2,0
29	Działania władz samorządowych w celu tworzenia warunków dla lokowania się i rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych	1,9
30	Aktywność inwestycyjna dzięki powstaniu Podstrefy Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	1,9
31	Wartościowe obiekty dziedzictwa narodowego	1,8
SŁABE STRONY		
32	Ograniczone środki finansowe	2,0
33	Skonfliktowane środowisko społeczne	2,0
34	Niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw i brak grup producenckich o charakterze rolniczym	2,0
35	Znaczący udział zatrudnienia osób z wyższym wykształceniem poza terenami gminy	2,0
36	Niski stopień aktywności społecznej mieszkańców	2,0
37	Przebieg głównych szlaków komunikacyjnych dzielących miasto na dwie odrębne części oraz przez wartościowy turystycznie Rynek	2,0
38	Niewystarczające wykorzystanie walorów historycznych i przyrodniczo – turystycznych	2,0
39	Duży wskaźnik bezrobocia	2,0
40	Brak troski mieszkańców o czystość otoczenia i kompleksów leśnych	2,0
41	Brak drogi - obwodnicy omijającej centrum Siewierza	2,0
42	Konflikty społeczne i ich konsekwencje	2,0
43	Słabe perspektywy dla młodzieży	2,0
44	Brak promocji gminy	1,9
45	Brak instytucji aktywizujących działalność gospodarczą mieszkańców gminy	1,8
46	Wzrastający poziom przestępczości nieletnich	1,8

2. Identyfikacja podstawowych problemów rozwoju.

Na podstawie analizy SWOT oraz stanu zagospodarowania gminy zidentyfikowano kluczowe problemy związane z jej dalszym rozwojem.

Problemy te wynikają głównie z:

– stanu środowiska naturalnego i ochrony zasobów dziedzictwa narodowego,

- istniejącej infrastruktury społecznej i technicznej,
- istniejącej struktury funkcjonalno – przestrzennej,
- obecnego poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego.

Sformułowany katalog kluczowych problemów do rozwiązania, powinien przyczynić się do określenia obszarów priorytetowych oraz do sformułowania celów rozwoju gminy.

Katalog ten przedstawia się następująco:

1. Niewystarczająca ilość i jakość dróg, chodników oraz parkingów.
2. Brak obwodnic odciążających ruch w mieście.
3. Trudności w kontynuacji budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków zgodnie z przyjętym harmonogramem.
4. Niewystarczająca sieć kanalizacji deszczowej.
5. Niska świadomość ekologiczna oraz mała aktywność mieszkańców i turystów na rzecz ochrony środowiska naturalnego, głównie lasów, łąk, wód podziemnych oraz powietrza.
6. Słabe zagospodarowanie terenów rekreacyjno - turystycznych, szlaków historycznych oraz brak ścieżek rowerowych.
7. Niewystarczająca promocja gminy.
8. Pogarszający się stan istniejącej sieci wodociągowej (azbest, stan żeliwa).
9. Konflikty społeczne hamujące integrację społeczności lokalnej oraz blokujące rozwiązywanie problemów rozwojowych gminy.
10. Potrzeba modernizacji placówek oświatowych.
11. Zagrożenia wynikające z alkoholizmu, narkomanii i innych patologii społecznych.
12. Niewystarczające medyczne działania ratownicze wobec osób znajdujących się w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia.
13. Bezrobocie w gminie.
14. Nieuregulowane stany prawne nieruchomości.
15. Brak programu aktywizacji gospodarczej i turystyczno - handlowej miasta i gminy.
16. Rosnąca przestępczość wśród nieletnich.

CZEŚĆ III

MISJA I STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY SIEWIERZ

Po zdefiniowaniu kluczowych czynników stanowiących podstawę do programowania rozwoju gminy Siewierz określono misję, wizję oraz cele strategiczne.

1. Misja gminy Siewierz.

Misję traktowaną jako syntetyczną deklarację co do kierunków przyszłego rozwoju gminy Siewierz wyrażono w treści:

„Misją Siewierza jest zapewnienie mieszkańcom nowych podstaw rozwoju poprzez rozkwit przedsiębiorczości, wykształcenie młodego pokolenia oraz nowe usytuowanie w regionie.”

Misja Siewierza wyraża się w haśle:

„Siewierz – z przeszłości przez teraźniejszość do przyszłości”

2. Wizja rozwoju gminy.

Wizja rozwoju rozumiana jako wyobrażenie o stanie docelowym, jako wzorzec, który należy zrealizować, przyjęła zatem następujące brzmienie:

„Gmina Siewierz stwarza warunki dogodne do zamieszkania i pracy, jest otwarta dla inwestorów, wykorzystuje swoje położenie geograficzne i tradycje historyczne do rozwoju turystyki i rekreacji, jest pozytywnie postrzegana w regionie i kraju”.

3. Główne cele strategiczne.

Sformułowanie celów rozwojowych gminy Siewierz nie było abstrakcyjnym działaniem, lecz wyważonym postępowaniem bez odrywania się od istniejącej rzeczywistości. Strategiczne cele główne wyznaczają podstawowe kierunki rozwoju gminy i jej związki z otoczeniem. Odpowiadają wprost na pytanie: po co to robimy?. Cele strategiczne urzeczywistniają zapisy zawarte w wizji gminy.

By efektywnie zrealizować misję, należy skoncentrować działania na realizacji czterech celów strategicznych:

- 1. Poprawa wykorzystania walorów geograficzno – przyrodniczych oraz dziedzictwa historyczno – kulturowego dla rozwoju gospodarczego gminy.**
- 2. Rozbudowa oraz unowocześnianie infrastruktury technicznej gminy, między innymi poprzez zwiększenie aktywności inwestycyjnej z wykorzystaniem programów pomocowych kraju i Unii Europejskiej.**
- 3. Poprawa jakości życia w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i środowiska naturalnego.**
- 4. Wzrost wykształcenia mieszkańców, ich świadomości społecznej oraz zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych.**

Wskazane cele strategiczne mają charakter równorzędny. Ich wybór wynika z przeprowadzonej analizy stanu miasta i gminy, położenia Siewierza w regionie oraz uwarunkowań zewnętrznych.

4. Cele operacyjne.

Wyznaczone zostały również cele operacyjne, które stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie głównych celów strategicznych. Zostały one sformułowane w sposób bardziej szczegółowy jako funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądane potrzeby, które należy zaspokoić.

Cel strategiczny Nr 1

Poprawa wykorzystania walorów geograficzno – przyrodniczych oraz dziedzictwa historyczno – kulturowego dla rozwoju gospodarczego gminy.

Cel operacyjny nr 1: *Opracowanie systemu działań promocyjnych gminy Siewierz we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami.*

Zadania:

1. Opracowanie strategii promocji gminy.
2. Opracowanie hejnału oraz wybór maskotki.
3. Opracowanie folderu inwestycyjnego gminy.
4. Organizowanie stałych cyklicznych imprez o zasięgu ponadgminnym, promujących gminę i środowisko lokalnych przedsiębiorców.

5. Zorganizowanie wystawki informacyjno – promocyjnej w Miejsko – Gminnej Bibliotece Publicznej i Miejsko – Gminnym Ośrodku Kultury dla promocji lokalnej przedsiębiorczości i jej produktów, organizacja Tygodnia Promocji.
6. Rozwijanie współpracy z miastami partnerskimi.
7. Wymiana doświadczeń i współpraca samorządu z innymi regionami kraju.
8. Stworzenie przyjaznego wizerunku Urzędu Miasta i Gminy.

Cel operacyjny nr 2: *Dbanie o wizerunek i estetykę gminy.*

Zadania:

1. Opracowanie czytelnego systemu oznakowania gminy.
2. Opracowanie koncepcji zagospodarowania ruin zamku i terenu przyległego.
3. Promowanie wśród mieszkańców gminy dbałości o estetykę swoich obejść.
4. Poprawa funkcjonowania placów zabaw.

Cel operacyjny nr 3: *Wykreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości.*

Zadania:

1. Powołanie otwartego stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy w oparciu o przedstawicieli lokalnego biznesu – stworzenie silnego lobbingu na rzecz gminy.
2. Występowanie o środki pozabudżetowe.
3. Zachęcanie do tworzenia własnych projektów na rzecz rozwoju gminy.

Cel operacyjny nr 4: *Szeroka promocja walorów geograficzno – przyrodniczych gminy.*

Zadania:

1. Stworzenie punktu informacji turystycznej w Siewierzu.
2. Opracowanie i wydanie folderu promującego możliwości gminy w sferze turystyki.
3. Dokonanie inwentaryzacji zasobów turystycznych gminy (pomniki przyrody, osobliwości).
4. Wykorzystanie sąsiedztwa Szlaku Orlich Gniazd do promowania gminy jako bazy noclegowej i gastronomicznej na wypady na Szlak.

Cel operacyjny nr 5: *Wykorzystanie dziedzictwa historyczno – kulturowego i bazy kulturalnej.*

Zadania:

1. Stworzenie Izby Tradycji i Kultury Dawnej, pozyskiwanie eksponatów do niej oraz zorganizowanie stałej ekspozycji wielkich Polaków – Siewierzan.
2. Promocja miejsc historycznych i utrzymanie historycznego charakteru obiektów.
3. Opieka nad działalnością amatorskiego ruchu artystycznego.

4. Kultywowanie tradycji ludowych.
5. Doinwestowanie istniejących instytucji kultury.
6. Poszerzenie programu i repertuaru instytucji kultury.
7. Tworzenie warunków powszechnej edukacji kulturalnej wszystkich grup społecznych.
8. Regularna informacja o ofercie instytucji kultury.
9. Opracowanie kalendarza stałych imprez odbywających się w gminie.

Cel operacyjny nr 6: *Rozbudowa i racjonalnie wykorzystanie bazy sportowo – rekreacyjnej.*

Zadania:

1. Wytyczenie ścieżek rowerowych i tras dydaktyczno – spacerowych po najciekawszych geograficznie i przyrodniczo zakątkach Ziemi Siewierskiej.
2. Promowanie gminy jako miejsca przeznaczonego do wędkowania i łowiectwa.
3. Podjęcie działań zmierzających do zagospodarowania terenów wokół zbiorników wodnych „Zalew Przeczycko – Siewierski” i „Kuźnica Warężyńska”.
4. Wyznaczenie i utworzenie na terenie gminy miejsc biwakowych.
5. Organizowanie i zagospodarowanie punktów widokowych.
6. Instalowanie w wybranych miejscach tablic informacyjnych o walorach przyrodniczych gminy.

Cel strategiczny Nr 2

Rozbudowa oraz unowocześnianie infrastruktury technicznej, między innymi poprzez zwiększenie aktywności inwestycyjnej z wykorzystaniem programów pomocowych Unii Europejskiej.

Cel operacyjny nr 1: *Tworzenie warunków do inwestowania w gminie i pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych.*

Zadania:

1. Inwentaryzacja terenów inwestycyjnych posiadanych i możliwych do pozyskania w gminie.
2. Stworzenie systemu kompleksowej informacji o gminie przy użyciu sieci internetowej, baz danych, informatorów inwestycyjnych.
3. Kampania na rzecz pozyskania inwestorów.
4. Pomoc organizacyjna i finansowa dla nowych przedsiębiorstw.
5. Szkolenie właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw do pozyskiwania i wykorzystywania środków finansowych z funduszy krajowych i Unii Europejskiej.

6. Szkolenie przedsiębiorców do ubiegania się o uznanie za produkt regionalny ich produktów.
7. Partycypacja gminy przy uzbrajaniu terenów dla potencjalnych inwestorów przy wykorzystaniu pozyskiwanych funduszy zewnętrznych.

Cel operacyjny nr 2: Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej gminy.

Zadania:

1. Zmodernizowanie systemu ciągów komunikacyjnych.
2. Budowa obwodnicy odciążającej ruch w mieście.
3. Modernizacja i rozwój oświetlenia ulicznego.
4. Kontynuacja budowy kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami ścieków.
5. Rozbudowa sieci wodociągowej, energetycznej, telekomunikacyjnej, gazowej oraz kanalizacji burzowej.
6. Tworzenie sprawnie działającego systemu regulującego stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe.
7. Pozyskiwanie funduszy na budowę, przebudowę i modernizację systemu infrastruktury technicznej gminy.

Cel strategiczny Nr 3

Wzrost wykształcenia mieszkańców, ich świadomości społecznej oraz zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych.

Cel operacyjny nr 1: Systemowe rozwiązania w dziedzinie edukacji poprawiające warunki zdobywania wiedzy, umiejętności i wychowania.

Zadania:

1. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
2. Wzmocnienie oddziaływań wychowawczych szkoły.
3. Podniesienie standardu bazy dydaktycznej i socjalnej szkoły.
4. Inwestowanie w „kapitał ludzki” w celu podniesienia umiejętności, aktywności i mobilności, zgodnie z wymaganiami gospodarki rynkowej.
5. Budowa zaplecza sportowego przy szkołach.
6. Modernizacja budynków placówek oświatowych na terenie gminy.
7. Organizowanie kursów i szkoleń podnoszących umiejętności zawodowe oraz kwalifikacje mieszkańców gminy.

Cel operacyjny nr 2: Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Zadania:

1. Powszechny dostęp do nowoczesnej infrastruktury teleinformacyjnej.

2. Podniesienie stopnia informatyzacji społeczności lokalnej.
3. Doposażenie pracowni komputerowych i internetowych w placówkach oświatowych i instytucjach kultury.
4. *e-Urząd* – rozwój elektronicznych usług publicznych w gminie.

Cel operacyjny nr 3: *Poprawienie warunków do rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy.*

Zadania:

1. Uaktywnienie organizacji społecznych wykonujących różne działania na rzecz gminy.
2. Sołtysi i rady sołeckie skutecznie działające na rzecz lokalnej społeczności gminy.

Cel operacyjny nr 4: *Budowa lokalnej tożsamości i integrowanie mieszkańców.*

Zadania:

1. Wykreowanie Rynku jako „serca miasta”.
2. Doskonalenie formy wydawania lokalnej gazety.
3. Udoskonalanie corocznych obchodów Dni Ziemi Siewierskiej.
4. Stwarzanie możliwości włączania się różnych grup i środowisk w działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.
5. Zatrzymanie na terenie gminy osób i grup decydujących o aktywności i rozwoju gminy.

Cel operacyjny nr 5: *Stwarzanie warunków do dywersyfikacji dochodów ludności wiejskiej.*

Zadania:

1. Wykorzystanie istniejących kompleksów odłogowanej i skoncentrowanej własności gruntów rolnych do uruchomienia towarowych gospodarstw rolnych.
2. Scalanie gruntów i zapobieganie rozdrobnieniu gospodarstw.
3. Zawiązanie grup producenckich oraz ukierunkowanie produkcji rolnej zgodnie z poziomem żyzności gleby, a także opłacalności i możliwościami zbytu.
4. Aktywizacja drobnych gospodarstw rolnych w kierunku agroturystyki i produkcji zdrowej żywności.
5. Współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz rolnictwa.

Cel strategiczny Nr 4

Poprawa jakości życia w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i środowiska naturalnego.

Cel operacyjny nr 1: *Pozyskiwanie funduszy pozabudżetowych na rozwój opieki medycznej i oświaty zdrowotnej.*

Zadania:

1. Stały monitoring funduszy pomocowych finansujących projekty z zakresu opieki medycznej i oświaty zdrowotnej – występowanie z wnioskami programowymi.
2. Organizacja imprez, konkursów, akcji propagujących zdrowy styl życia – pozyskiwanie patronów w tym zakresie i sponsorów.
3. Stworzenia sprawnych systemów pomocy dla osób uzależnionych.
4. Monitorowanie zjawisk patologicznych w gminie.
5. Budowa lub adaptacja budynku na lokale socjalne.
6. Organizacja świetlic środowiskowych.

Cel operacyjny nr 2: *Poprawa bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego.*

Zadania:

1. Przeprowadzenie analizy aktualnie istniejących zagrożeń bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego na terenie gminy.
2. Wyznaczenie priorytetów w zakresie bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego.
3. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego.
4. Budowa Zintegrowanego Posterunku Służb Ratowniczych.
5. Poprawa wyposażenia w sprzęt i w środki transportu Policji i Straży Pożarnej.

Cel operacyjny nr 3: *Ochrona środowiska naturalnego.*

Zadania:

1. Prowadzenie szeroko rozumianej edukacji ekologicznej, w tym również wśród dorosłej populacji społeczeństwa.
2. Sprawny, efektywny system gospodarki odpadami.
3. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
4. Uzupełnianie i konserwacja zieleni w mieście.
5. Wzmacnianie funkcji ekologicznej ogrodów przydomowych.
6. Konsolidacja społeczności lokalnej wokół poprawy stanu środowiska.
7. Rozwijanie stałej współpracy z sąsiednimi gminami, w celu koordynacji działań na

rzecz ochrony środowiska.

8. Działania proekologiczne promujące akcje na rzecz zazielenienia i zalesienia gminy oraz utrzymania czystości i porządku w gminie.
9. Kontynuowanie akcji „sprzątanie świata” oraz udział w ekologicznych akcjach ogólnopolskich.
10. Wdrażanie programów ograniczających tzw. niską emisję w indywidualnych kotłowniach przydomowych.

CZĘŚĆ IV

WDRAŻANIE STRATEGII I MONITORING JEJ REALIZACJI

1. Zaproszenie do współpracy przy budowie strategii szerokiego gremium przedstawicieli społeczności lokalnej, biznesu, banków, szkół, upowszechniło pracę w każdym punkcie jej redagowania. Społeczne konsultacje założeń i projektu strategii przynosiły wymierne oceny i akceptację społeczną tego najważniejszego dokumentu planistycznego gminy, który wspólnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego tworzy podstawy rozwoju lokalnego gminy Siewierz.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz realizowana będzie przez instytucje, osoby fizyczne, pracowników Urzędu Miasta i Gminy Siewierz, jednostki organizacyjne gminy oraz jednostki zewnętrzne.

Treść Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz dostępna będzie na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Siewierz **www.siewierz.pl**

Informacja o strategii ukaże się również w „Gazecie Miasta i Gminy Siewierz”.

Corocznie Burmistrz Miasta i Gminy składał będzie Radzie Miejskiej informację o stopniu realizacji strategii.

2. Zasady zarządzania strategicznego wymuszają ustanowienie takich bieżących działań, które w porę i w każdej sytuacji identyfikują istniejące i przyszłe szanse oraz zagrożenia, mogące mieć wpływ na otoczenie i na gminę, a także weryfikują realizowany plan działań.

Właściwy przebieg monitoringu wymaga przypisania zadań związanych z jego organizacją odpowiedniej komórce Urzędu Miasta i Gminy. W tym celu Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz Nr 111/04 z dnia 1 grudnia 2004 r. utworzony został Referat Inwestycji i Rozwoju. Zadaniem wpisanym w działalność referatu jest również koordynacja prawidłowej realizacji zadań, zarządzanie środkami finansowymi przeznaczonymi w budżecie na realizację strategii oraz środkami pozyskiwanymi na ten cel ze źródeł zewnętrznych.